

مروری بر تحولات اقتصادی، بازارهای مالی، نفت و طلا در ایران و جهان

آبان
۱۴۰۲

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

شناسنامه سند

عنوان: مروری بر تحولات اقتصادی، بازارهای مالی، نفت و طلا در ایران و جهان در آبان ۱۴۰۲

تهیه کننده: رعنا عباسقلی نژاد اسبقی

تاریخ انتشار: آذرماه ۱۴۰۲

شماره ویراست: یک

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

فهرست

۱	مقدمه
۱	۱- تحولات اقتصاد جهانی
۲	۱-۱- قیمت جهانی طلا
۳	۲-۱- قیمت جهانی نفت و گاز
۶	۳-۱- تحولات بازار جهانی ارز
۷	۴-۱- تحولات بازار رمز ارزها
۸	۵-۱- تحولات بازار سرمایه در نقاط مختلف جهان
۸	۵-۱-۱- ایالات متحده آمریکا
۹	۵-۱-۲- منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا
۱۱	۵-۱-۳- منطقه آسیای شرقی و جنوبی
۱۳	۵-۱-۴- روسیه
۱۴	۵-۱-۵- اروپا
۱۴	۵-۱-۶- صحرای آفریقا
۱۶	۶-۱- فلزات اساسی
۱۶	۶-۱-۱- سنگ آهن
۱۶	۶-۱-۲- آلومینیوم
۱۷	۶-۱-۳- مس
۱۸	۷-۱- محصولات پتروشیمی
۱۸	۷-۱-۱- متانول
۱۹	۷-۱-۲- اوره
۲۱	۲- تحولات اقتصادی ایران
۲۱	۱-۲- حساب‌های ملی
۲۲	۲-۲- بازار پول
۲۵	۳-۲- بازار ارز و سکه
۲۶	۴-۲- بازار سرمایه
۲۹	۵-۲- تورم و بیکاری
۳۲	۶-۲- تجارت خارجی و مبادلات بین الملل
۳۴	۳- جمع‌بندی

مقدمه

گزارش حاضر به بررسی و تحلیل مهم‌ترین تحولات اقتصادی جهان و ایران در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ پرداخته‌است. بدین صورت که در بخش اول این گزارش، تحولات اقتصادی جهان مورد توجه قرار گرفته و در این راستا نوسانات قیمت جهانی طلا، نفت و گاز، فلزات اساسی، ارزهای جهانی (فارکس)، ارزهای دیجیتال و بورس‌های معتبر جهان ارایه شده‌است. همچنین در بخش دوم، تحولات اقتصاد ایران مورد بررسی قرار گرفته و روند تغییرات متغیرهای بازار کالا و خدمات، بازار پول، بازار سرمایه، بازار ارز، بازار سکه و بازار کار ارایه شده‌است.

۱- تحولات اقتصاد جهانی

در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ همچنان گمانه‌زنی‌هایی مبنی بر ادامه سیاست افزایش نرخ بهره در کشورهای غربی برای مقابله با افزایش نرخ تورم وجود داشت. براساس آخرین داده‌های منتشرشده در ایالات متحده آمریکا شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳/۲ درصد افزایش یافت که کمتر از مقدار ۳/۷ درصدی ماه سپتامبر ۲۰۲۳ میلادی و انتظارات ۳/۳ درصدی بود. به صورت ماهانه شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر نسبت به ماه قبل ثابت ماند که کمتر از پیش‌بینی افزایش ۰/۱ درصدی انتظارات بود. با توجه به بالا بودن نرخ تورم سالانه از نرخ تورم هدف ۲ درصدی، انتظار بر افزایش نرخ بهره وجود داشت. از سوی دیگر نرخ بیکاری در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل افزایش یافت. به طوری که این نرخ از ۳/۸ درصد در ماه سپتامبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۳/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ رسید. فدرال رزرو (بانک مرکزی آمریکا) در آخرین نشست خود در آبان‌ماه ۱۴۰۲، نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۵/۵ درصد ثابت نگه داشت. در این نشست بیش‌تر اعضای فدرال رزرو بر تداوم سیاست انقباضی تا رسیدن نرخ تورم به سطح ۲ درصد تأکید کردند. همچنین رییس فدرال رزرو در نظر گرفتن وضعیت اشتغال و رشد اقتصادی را در زمان تصمیم‌گیری در خصوص افزایش نرخ بهره حایز اهمیت دانست. از سوی دیگر براساس آخرین داده‌های منتشرشده، شاخص قیمت مصرف‌کننده منطقه یورو در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲/۹ درصد رشد کرد که کمترین میزان تورم در دو سال گذشته و پایین‌تر از پیش‌بینی ۳/۱ درصدی و مقدار نرخ تورم سالانه ماه قبل (۴/۳ درصد) بود. همچنین شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه قبل (نرخ تورم ماهانه) برابر با ۰/۱ درصد رشد کرد که کمتر از رشد ۰/۳ درصدی ماه سپتامبر ۲۰۲۳ بود. برطبق آخرین صورتجلسه بانک مرکزی اروپا در آبان‌ماه ۱۴۰۲، این بانک نرخ بهره را در سطح ۴/۵ درصد ثابت نگه داشت و ادامه سیاست افزایش نرخ بهره در سال جاری میلادی را به منظور دستیابی به نرخ تورم هدف ۲ درصدی بسته به وضعیت داده‌های اقتصادی محتمل دانست. از سوی دیگر با توجه به کاهش رشد اقتصادی نقطه‌ای سالانه منطقه یورو در سه ماهه سوم ۲۰۲۳ نسبت به سه ماهه دوم ۲۰۲۳ این انتظار وجود دارد که بانک مرکزی اروپا نرخ بهره را در نشست بعدی نیز ثابت نگه دارد.

اثرات	شرح	تاریخ
<ul style="list-style-type: none"> افزایش تقاضای جهانی افزایش شاخص‌های سهام در وال استریت افزایش شاخص دلار کاهش قیمت طلا کاهش قیمت رمز ارزها 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش رشد اقتصادی نقطه‌ای سالانه آمریکا در سه ماهه سوم نسبت به سه ماهه دوم سال ۲۰۲۳ میلادی 	۱۴۰۲/۸/۴
<ul style="list-style-type: none"> کاهش تقاضای جهانی افزایش قیمت طلا افزایش قیمت رمز ارزها کاهش ارزش یورو 	<ul style="list-style-type: none"> کاهش رشد اقتصادی نقطه‌ای سالانه منطقه یورو در سه ماهه سوم نسبت به سه ماهه دوم سال ۲۰۲۳ میلادی 	۱۴۰۲/۸/۹
<ul style="list-style-type: none"> بالا رفتن احتمال ثابت نگه داشتن نرخ بهره از سوی بانک مرکزی اروپا در نشست آتی ماه بعد 	<ul style="list-style-type: none"> کاهش نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده منطقه یورو در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل 	۱۴۰۲/۸/۹
<ul style="list-style-type: none"> کاهش شاخص‌های سهام در وال استریت بالا رفتن احتمال ثابت نگه داشتن نرخ بهره از سوی فدرال رزرو در نشست آتی ماه بعد 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش نرخ بیکاری آمریکا در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل 	۱۴۰۲/۸/۱۲
<ul style="list-style-type: none"> بالا رفتن احتمال افزایش قیمت نفت 	<ul style="list-style-type: none"> اعلام تمدید کاهش تولید یک میلیون بشکه‌ای نفت از سوی عربستان و روسیه تا ماه دسامبر سال ۲۰۲۳ میلادی 	۱۴۰۲/۸/۱۵
<ul style="list-style-type: none"> افزایش قیمت طلا افزایش قیمت رمز ارزها کاهش شاخص دلار 	<ul style="list-style-type: none"> کاهش نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده آمریکا در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل 	۱۴۰۲/۸/۲۳
<ul style="list-style-type: none"> افزایش تقاضا برای کالاها 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش رشد سالانه تولید صنعتی چین در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل 	۱۴۰۲/۸/۲۴

۱-۱- قیمت جهانی طلا

در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲، آرام شدن نگرانی در مورد گسترش جنگ اسراییل و حماس در خاورمیانه و احتمال توقف روند افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا بر قیمت طلا تأثیر گذاشت و باعث شد تا قیمت این فلز گرانبها در محدوده‌ای در نوسان باشد. در مجموع و در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ قیمت اونس طلا در بازارهای جهانی جهانی برابر با ۰/۹ واحد درصد افزایش یافت و از ۱,۹۸۸/۵ دلار در پایان مهرماه به ۲,۰۰۶/۶ دلار در پایان آبان‌ماه رسید.

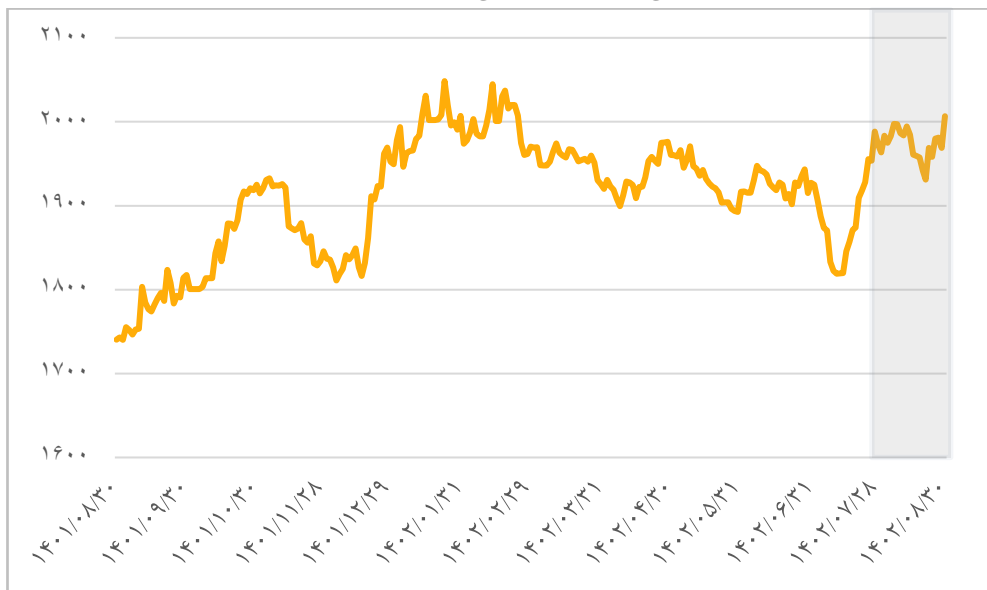

جدول ۱-۱: تغییرات قیمت اونس طلا در آبان ۱۴۰۲ (دلار/اونس)

تغییرات قیمت (درصد)							
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۱ آبان ۱۴۰۱	۳۱ مرداد ۱۴۰۲	۳۱ مهر ۱۴۰۲	۳۱ آبان ۱۴۰۲	طلا
۱۵/۳	۶	۰/۹	۱,۷۴۰/۴	۱,۸۹۲/۸	۱,۹۸۸/۵	۲,۰۰۶/۶	

نمودار ۱-۱: قیمت جهانی طلا در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار/اونس)

منبع: gold.org

۱-۲- قیمت جهانی نفت و گاز

قیمت جهانی نفت

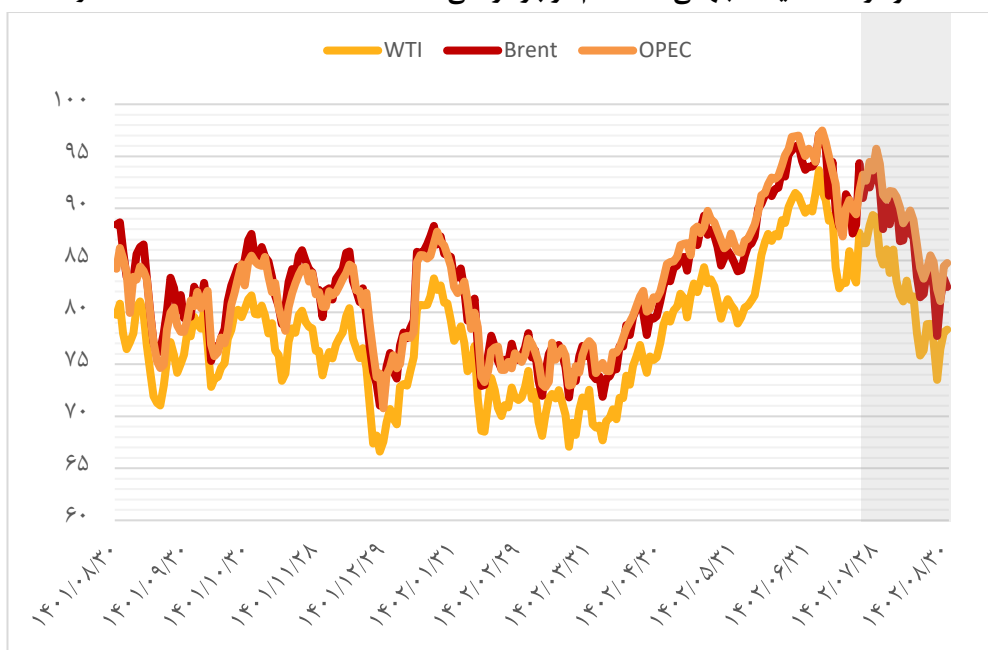
در آبان ماه سال ۱۴۰۲، عربستان سعودی و روسیه اعلام کردند که کاهش تولید داوطلبانه خود را تا ماه دسامبر سال ۲۰۲۳ میلادی ادامه خواهند داد. سیاست کاهش عرضه نفت توسط دو کشور تولیدکننده بزرگ یعنی روسیه و عربستان تأثیر نگرانی در مورد کاهش تقاضای جهانی در بحبوحه احتمال بالا رفتن نرخ بهره بانک‌های مرکزی را کاهش داده و در جلوگیری از ریزش قیمت‌ها مؤثر واقع شده است. از سوی دیگر آرام شدن نگرانی در مورد اختلال در عرضه نفت خاورمیانه به دنبال تنش میان اسرائیل و حماس بر قیمت نفت تأثیر گذاشت. تشدید بحران بازار مسکن در چین و رشد آهسته بخش صنعت در این کشور نیز بر قیمت نفت تأثیر گذاشت. در مجموع قیمت نفت در آبان ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان مهرماه کاهش یافت و قیمت برنت، WTI و آپک به ترتیب از ۹۳/۷، ۸۹/۱ و ۹۵/۷ دلار در پایان مهرماه ۱۴۰۲ به ۸۲/۴، ۷۸/۴ و ۸۴/۸ دلار در پایان آبان ماه رسید.

جدول ۱-۲: تغییرات قیمت نفت در آبان ۱۴۰۲ (دلار/بشکه)

تغییرات قیمت (درصد)							
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۱ آبان ۱۴۰۱	۳۱ مرداد ۱۴۰۲	۳۱ مهر ۱۴۰۲	۳۱ آبان ۱۴۰۲	
-۶/۸	-۲/۷	-۱۲/۱	۸۸/۴۴	۸۴/۷	۹۳/۷	۸۲/۴۲	نفت برنت
-۱/۷	-۲/۴	-۱۲/۱	۷۹/۷۴	۸۰/۲۵	۸۹/۱۲	۷۸/۳۵	نفت WTI
۰/۷	-۲	-۱۱/۵	۸۴/۱۸	۸۶/۵۱	۹۵/۷۲	۸۴/۷۵	نفت OPEC

نمودار ۱-۲: قیمت جهانی نفت خام در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار)

منبع: opec.org & eia.gov

قیمت جهانی گاز طبیعی

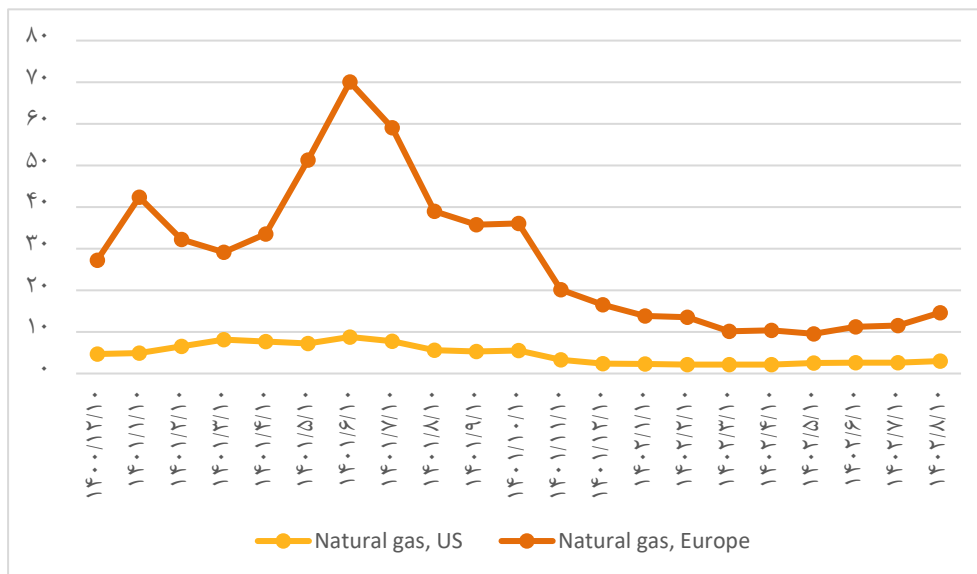
قیمت گاز طبیعی در اروپا و ایالات متحده آمریکا در آبان ماه سال ۱۴۰۲ افزایش یافت. تنش میان اسرائیل و حماس بر قیمت گاز در آبان ماه ۱۴۰۲ تأثیر گذاشت. از سوی دیگر با توجه به اینکه استرالیا در کنار قطر و آمریکا از جمله بزرگ‌ترین صادرکنندگان گاز مایع در جهان به‌شمار می‌رود، اعتصاب کارگران در تأسیسات گازی این کشور منجر به ایجاد نوساناتی در قیمت گاز طبیعی در اتحادیه اروپا شد. همچنین نزدیک شدن به فصل زمستان نیز بر افزایش تقاضا و قیمت گاز طبیعی در اتحادیه اروپا تأثیر گذاشت. در مجموع قیمت گاز طبیعی در اتحادیه اروپا و در آبان ماه با افزایش ۲۶/۲ واحد درصد نسبت به مهرماه به حدود ۱۴/۶ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا^۱ رسید. قیمت گاز طبیعی

^۱. Dollars per Million Btu

در ایالات متحده آمریکا (هنری هاب^۱) هم در این ماه با افزایش ۱۳/۲ واحد درصدی نسبت به ماه قبل از ۲/۶۴ دلار در مهرماه به ۲/۹۹ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا در آبان‌ماه رسید.

نمودار ۱-۳: قیمت گاز طبیعی در هنری هاب آمریکا و اروپا (ماهانه) در بازه زمانی ۱۴۰۰/۱۲/۱۰ تا ۱۴۰۲/۸/۱۰ (دلار / میلیون واحد حرارتی بریتانیا)

منبع: world bank

نمودار ۱-۴: قیمت گاز طبیعی در ایالات متحده آمریکا در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار / میلیون واحد حرارتی بریتانیا)

منبع: eia.gov

^۱ . Henry Hub

۱-۳- تحولات بازار جهانی ارز

شاخص دلار عملکرد دلار را در مقابل سبدهی از ارزهای دیگر (شامل یورو، ین ژاپن، پوند انگلیس، دلار کانادا، فرانک سویس و کرون سوئد) نشان می‌دهد. شاخص دلار در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به مهرماه ۱۴۰۲ در حدود ۲/۴ واحد درصد کاهش یافت و از ۱۰۶/۲ واحد در پایان مهرماه به ۱۰۳/۶ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید.

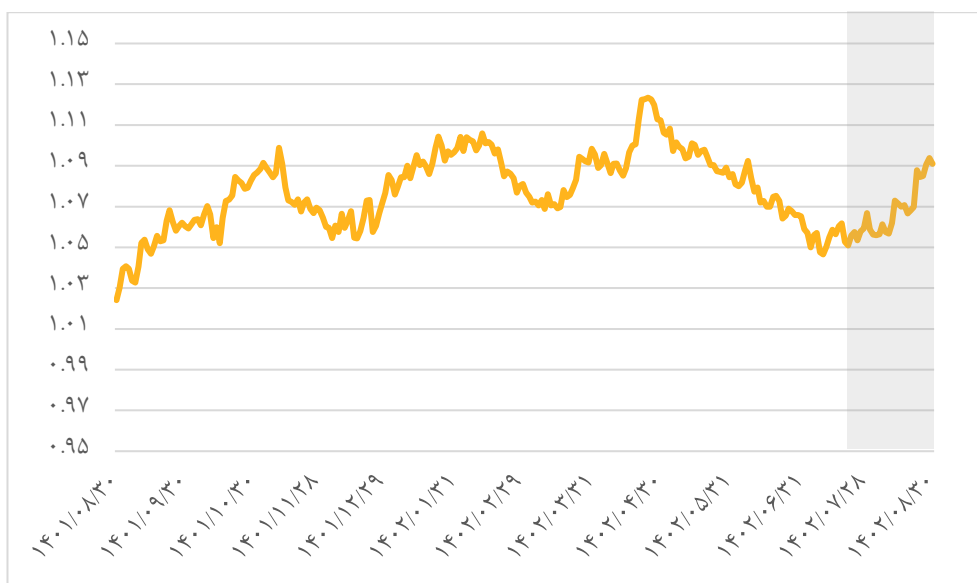
نمودار ۱-۵: شاخص دلار (DXY) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: WSJ.com

نرخ ارز یورو-دلار که ارزش یک یورو را در مقابل دلار نشان می‌دهد، در آبان‌ماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل برابر با ۳ واحد درصد افزایش داشت. ارزش یورو در برابر دلار که در پایان مهرماه برابر ۱/۰۵۹۳ بود در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ به ۱/۰۹۰۹ رسید.

نمودار ۱-۶: نسبت ارزش یورو به دلار (EURUSD) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: investing.com

ارزش یوان در برابر دلار در آبان ماه ۱۴۰۲ افزایش یافت. ارزش هر دلار در برابر یوان که در پایان مهر ماه ۱۴۰۲ برابر ۷/۳۱۷ بود در پایان آبان ماه به ۷/۱۰۸۲ رسید و در حدود ۲/۹ واحد درصد کاهش یافت.

نمودار ۱- ۷: نسبت ارزش دلار به یوان چین (USDCNY) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: WSJ.com

جدول ۱- ۳: تغییرات بازار جهانی ارزها در آبان ۱۴۰۲

تغییرات قیمت (درصد)			۳۱ آبان ۱۴۰۱	۳۱ مرداد ۱۴۰۲	۳۱ مهر ۱۴۰۲	۳۱ آبان ۱۴۰۲	
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته					
-۴	۰/۳	-۲/۴	۱۰۷/۸	۱۰۳/۳	۱۰۶/۲	۱۰۳/۶	شاخص دلار
۶/۵	۰/۶	۳	۱/۰۲۴۱	۱/۰۸۴۴	۱/۰۵۹۳	۱/۰۹۰۹	ارزش یورو در مقابل دلار
-۰/۸	-۲/۵	-۲/۹	۷/۱۶۵۳	۷/۲۹۳۶	۷/۳۱۷	۷/۱۰۸۲	ارزش دلار در مقابل یوان

۱-۴- تحولات بازار رمز ارزها

قیمت بیت کوین به عنوان شناخته شده ترین رمز ارز در آبان ماه سال ۱۴۰۲ در حدود ۱۹/۴ واحد درصد افزایش یافت. توقف افزایش نرخ بهره در ایالات متحده آمریکا و احتمال افزایش آن در سال جاری و کاهش شاخص دلار بر قیمت بیت کوین در این ماه تأثیر گذاشت. بنابراین قیمت بیت کوین که در پایان مهرماه ۱۴۰۲ برابر ۲۹,۹۸۴ دلار بود در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ به ۳۵,۸۱۴ دلار رسید.

نمودار ۱- ۸: قیمت بیت کوین در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار)

منبع: Investing.com

جدول ۱- ۴: تغییرات قیمت شش رمز ارز مهم از نظر سهم بازار در آبان ۱۴۰۲ (دلار)

تغییرات قیمت (درصد)			۳۱ آبان ۱۴۰۱	۳۱ مرداد ۱۴۰۲	۳۱ مهر ۱۴۰۲	۳۱ آبان ۱۴۰۲	
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته					
۱۲۷	۳۷/۵	۱۹/۴	۱۵,۷۷۶/۲	۲۶,۰۳۹/۹	۲۹,۹۸۴/۲	۳۵,۸۱۳/۶	بیت کوین
۷۴/۷	۱۸/۴	۱۶/۳	۱,۱۰۷/۵	۱,۶۳۴/۳	۱,۶۶۳/۴	۱,۹۳۴/۶	اتریوم
-۱۱/۲	۷	۳/۶	۲۵۴/۱	۲۱۰/۹	۲۱۷/۸	۲۲۵/۷	بایننس کوین
۵۸/۸	۱۱/۲	۱۰/۸	۰/۳۶۴۶	۰/۵۲۰۷	۰/۵۲۲۶	۰/۵۷۸۸	ریپل
۱۷/۲	۳۸/۱	۳۵/۲	۰/۳۰۴۶	۰/۲۵۸۵	۰/۲۶۳۹	۰/۳۵۶۹	کاردانو
۳۳۶/۷	۱۵۱/۱	۷۷/۹	۱۱/۸۴	۲۰/۵۸	۲۹/۰۵	۵۱/۶۹	سولانا

۵-۱- تحولات بازار سرمایه در نقاط مختلف جهان

۱-۵-۱- ایالات متحده آمریکا

براساس آخرین داده‌های منتشرشده در ایالات متحده آمریکا شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳/۲ درصد افزایش یافت که کمتر از مقدار ۳/۷ درصدی ماه سپتامبر ۲۰۲۳ میلادی و انتظارات ۳/۳ درصدی بود. به صورت ماهانه نیز شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر نسبت به ماه قبل ثابت ماند که کمتر از پیش‌بینی افزایش ۰/۱ درصدی انتظارات بود. با توجه به بالا بودن نرخ تورم سالانه از نرخ تورم هدف انتظار بر افزایش نرخ بهره وجود داشت. از سوی دیگر نرخ بیکاری در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل

افزایش یافت. به طوری که این نرخ از ۳/۸ درصد در ماه سپتامبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۳/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ رسید. فدرال رزرو (بانک مرکزی آمریکا) در آخرین نشست خود در آبان ماه ۱۴۰۲، نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۵/۵ درصد ثابت نگه داشت. در این نشست بیش تر اعضای فدرال رزرو بر تداوم سیاست انقباضی تا رسیدن نرخ تورم به سطح ۲ درصد تأکید کردند. همچنین رییس فدرال رزرو در نظر گرفتن وضعیت اشتغال و رشد اقتصادی را در زمان تصمیم گیری در خصوص افزایش نرخ بهره حایز اهمیت دانست. از سوی دیگر آرام شدن نگرانی ها در مورد احتمال گسترش درگیری ها در خاورمیانه ناشی از جنگ اسرائیل و حماس نیز بر بازارهای سهام تأثیر گذاشت. در مجموع شاخص S&P500 در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ در حدود ۷/۴ درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۲۲۴ واحد در پایان مهرماه به ۴,۵۳۸ واحد در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص مرکب نزدک^۱ هم در این بازه در حدود ۹/۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۱۲,۹۸۳/۸ واحد در پایان مهرماه به ۱۴,۲۰۰ واحد در پایان آبان ماه سال ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱-۹: شاخص S&P500 در بازه زمانی ۱۴۰۲/۸/۳۰ تا ۱۴۰۱/۸/۳۰

منبع: Investing.com

۱-۵-۲- منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا

بورس های منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا تحت تأثیر نوسانات قیمت نفت نوساناتی داشتند. شاخص بورس دبی (DFM^۲) در آبان ماه ۱۴۰۲ برابر با ۶/۲ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت. این شاخص که در پایان مهرماه برابر با ۳,۷۵۱/۶ واحد بود، توانست در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ به ۳,۹۸۵ واحد برسد. شاخص بورس قطر^۳ در این ماه برابر با ۵/۲ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۹,۷۱۸ واحد در پایان مهرماه به ۱۰,۲۲۶ واحد در پایان آبان ماه رسید. شاخص بورس در عربستان

1. NASDAQ Composite

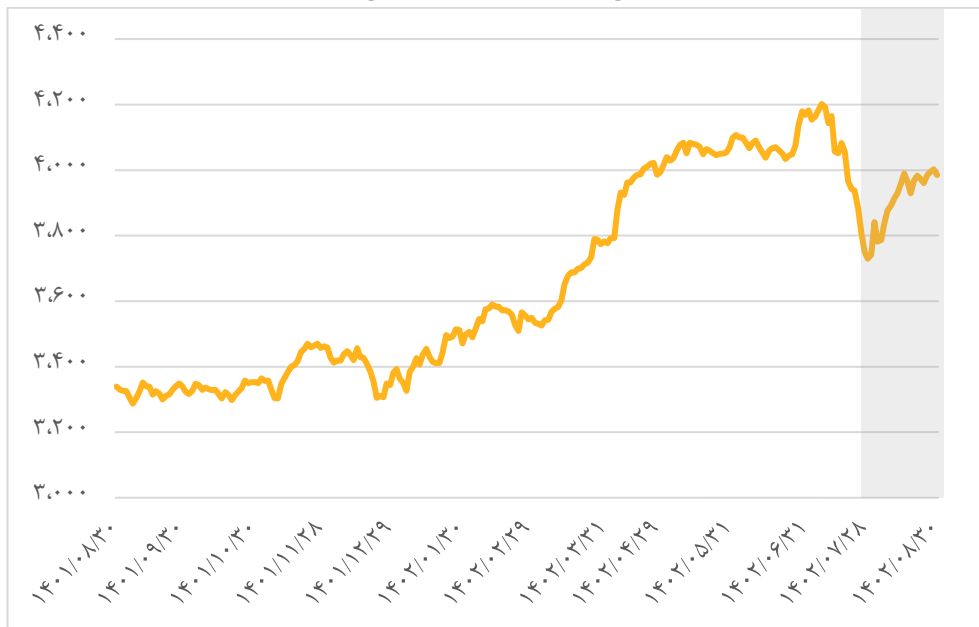
2. DFM General (DFMGI)

3. QE General (QSI)

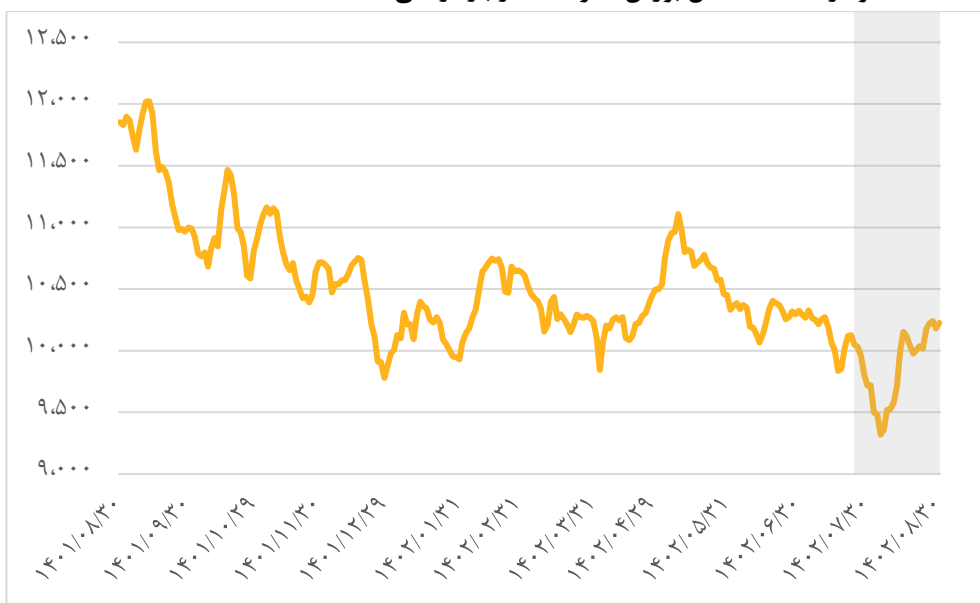
سعودی^۱ در این ماه برابر با ۶ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۱۰,۴۹۶/۲ واحد در پایان مهرماه به ۱۱,۱۲۹/۱ واحد در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱- ۱۰: شاخص بورس دبی (DFMGI) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: Investing.com

نمودار ۱- ۱۱: شاخص بورس قطر QSI در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: Investing.com

^۱. Tadawul All Share

نمودار ۱- ۱۲: شاخص بورس عربستان سعودی Tadawul All Share در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: Investing.com

۱-۵-۳- منطقه آسیای شرقی و جنوبی

ژاپن

بازارهای سهام ژاپن در آبان ماه سال ۱۴۰۲، در بجهوحه محرک‌های رشد اقتصاد چین و توقف افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا با نوسانات شاخص‌های سهام مواجه شدند. از سوی دیگر آرام شدن نگرانی‌ها در مورد احتمال گسترش درگیری‌ها در خاورمیانه ناشی از جنگ اسرائیل و حماس نیز بر بازارهای سهام تأثیر گذاشت. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، اقتصاد ژاپن در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۳ میلادی (رشد فصلی) به میزان ۰/۵ درصد رشد کرد که کم‌تر از حد انتظار بود. نرخ رشد اقتصادی سالانه ژاپن در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۳ میلادی نیز برابر با ۱/۲ درصد بود. همچنین نرخ تورم هسته^۱ (بدون لحاظ قیمت مواد غذایی و انرژی) سالانه در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی برابر با ۲/۹ درصد بود که نسبت به نرخ تورم هسته سالانه در ماه سپتامبر ۲۰۲۳ رشد افزایشی ۰/۱ درصدی داشت. با توجه به اینکه نرخ تورم در این کشور بالاتر از نرخ هدف بانک مرکزی ژاپن است، این احتمال وجود دارد که این بانک سیاست پولی انقباضی را به منظور دستیابی به نرخ تورم هدف اتخاذ نماید. براساس آخرین داده‌های منتشرشده سود اوراق قرضه ۱۰ ساله دولت ژاپن از ۰/۸۷ درصد در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۰/۷۷ درصد در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رسید. در مجموع شاخص نیکه^۲ از ۳۱,۲۵۹/۴ واحد در انتهای مهرماه سال ۱۴۰۲ به ۳۳,۳۵۴/۱ واحد در پایان آبان ماه رسید و در حدود ۶/۷ واحد درصد افزایش یافت.

^۱. Core Inflation

^۲. Nikkei 225 (N225)

نمودار ۱- ۱۳: شاخص نیکی ژاپن (Nikkei 225) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: Investing.com

چین

اقتصاد چین آنگونه که انتظار می‌رفت، نتوانست از بحران دوران کرونا خارج شود و نگرانی‌هایی در میان سرمایه‌گذاران ایجاد کرد. به‌منظور بهبود اقتصاد این کشور، سیاست پولی بانک خلق چین از سال ۲۰۲۰ میلادی برای تحریک بخش تقاضا همواره انبساطی بوده‌است. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، صادرات چین در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی با کاهش ۶/۴ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل به سطح ۲۷۴/۸۳ میلیارد دلار رسید که بیشتر از کاهش ماه قبل و بدتر از انتظارات بازار (کاهش ۳/۳ درصدی) بود. این ششمین ماه متوالی کاهش صادرات بود که منعکس‌کننده تضعیف مداوم تقاضای وارداتی از چین به دلیل سیاست‌های انقباضی پولی است. واردات چین در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی برخلاف انتظارات بازار و روند ماه‌های قبل، ۳ درصد افزایش یافت و به سطح ۲۱۸/۳ میلیارد دلار رسید. رشد مثبت ۳ درصدی واردات برای اولین بار از ماه فوریه سال ۲۰۲۳ حاکی از تحریک تقاضای داخلی در نتیجه سیاست‌های حمایتی پکن بود. بانک مرکزی چین در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ مطابق با انتظارات بازار هر سه نرخ بهره بین بانکی، یکساله و پنج‌ساله را به ترتیب در سطوح ۲/۵ درصد، ۳/۴۵ درصد و ۴/۲ درصد تثبیت کرد. علی‌رغم تثبیت نرخ‌ها بانک مرکزی چین همچنان به تزریق نقدینگی به اقتصاد چین ادامه می‌دهد. از سوی دیگر آرام شدن نگرانی‌ها در مورد احتمال گسترش درگیری‌ها در خاورمیانه ناشی از جنگ اسرائیل و حماس نیز بر شاخص‌های سهام تأثیر گذاشت. در مجموع و در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ شاخص مرکب شانگهای^۱ نسبت به پایان ماه قبل برابر با ۲/۸ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۹۸۳ واحد در پایان مهرماه به ۳,۰۶۸ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید.

^۱. Shanghai Composite

نمودار ۱-۱۴: شاخص مرکب شانگهای چین در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

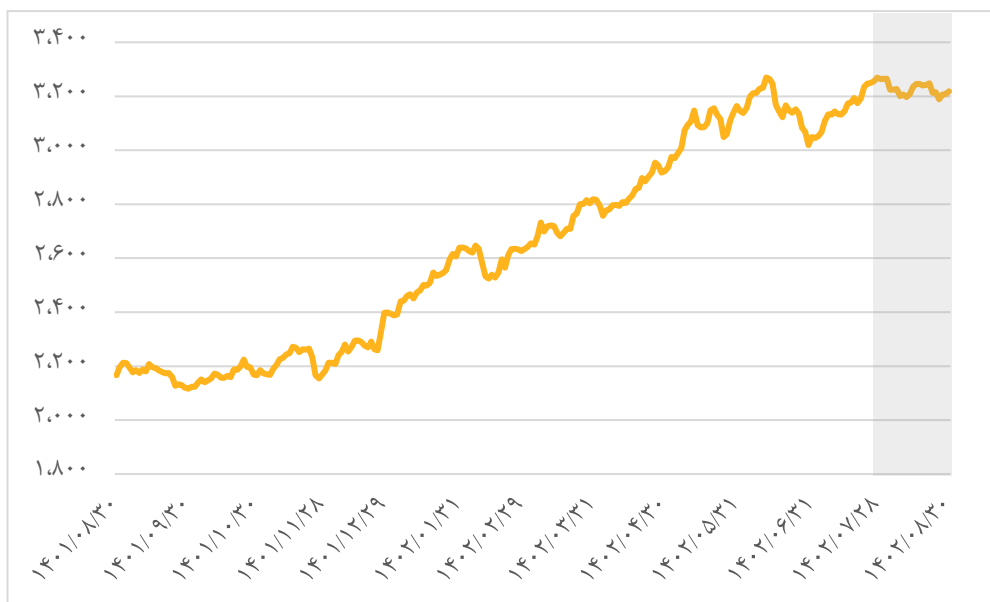

منبع: Investing.com

۱-۵-۴- روسیه

شاخص بورس مسکو^۱ در آبان ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱/۶ واحد درصد کاهش یافت. این شاخص از ۳,۲۶۹/۳ واحد در پایان مهرماه به ۳,۲۱۸/۵ واحد در پایان آبان ماه رسید. شاخص بورس مسکو در سه ماه گذشته (مردادماه ۱۴۰۲) در حدود ۱/۷ درصد و در یک سال گذشته (آبان ماه ۱۴۰۱) ۴۸/۶ درصد رشد داشته است.

نمودار ۱-۱۵: شاخص بورس روسیه (MOEX Russia) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: Investing.com

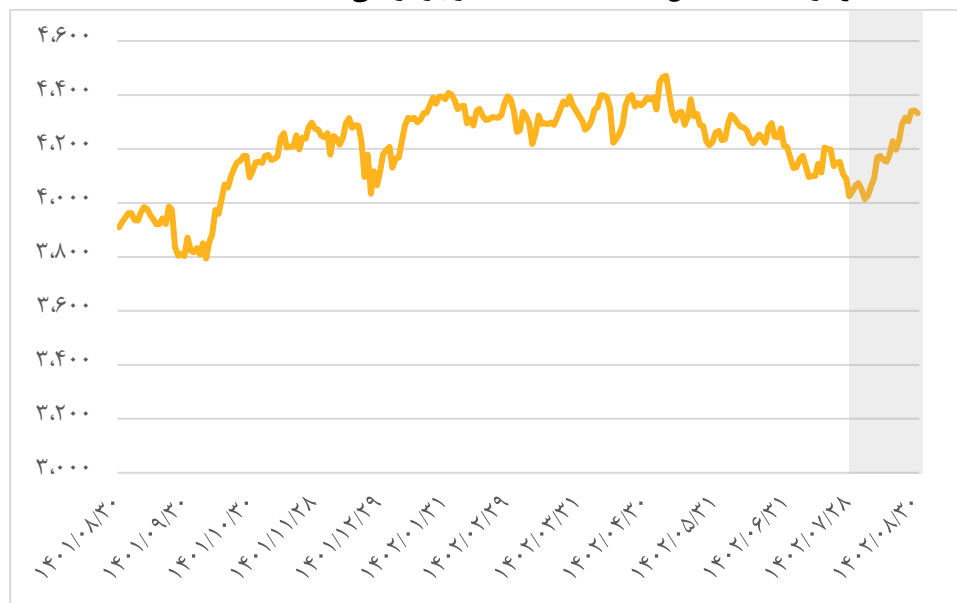
^۱ . MOEX Russia

۱-۵-۵- اروپا

برطبق آخرین صورتجلسه بانک مرکزی اروپا در آبان ماه ۱۴۰۲، این بانک نرخ بهره را در سطح ۴/۵ درصد ثابت نگه داشت و ادامه سیاست افزایش نرخ بهره در سال جاری میلادی را به منظور دستیابی به نرخ تورم هدف ۲ درصدی بسته به وضعیت داده‌های اقتصادی محتمل دانست. از سوی دیگر با توجه به کاهش رشد اقتصادی نقطه‌ای سالانه منطقه یورو در سه ماهه سوم ۲۰۲۳ نسبت به سه ماهه دوم ۲۰۲۳ این انتظار وجود دارد که بانک مرکزی اروپا نرخ بهره را در نشست بعدی نیز ثابت نگه دارد. از سوی دیگر آرام شدن نگرانی‌ها در مورد احتمال گسترش درگیری‌ها در خاورمیانه ناشی از جنگ اسرائیل و حماس نیز بر بازارهای سهام تأثیر گذاشت. در مجموع و در آبان ماه ۱۴۰۲ شاخص استاکس^۱ (که ۵۰ سهم از ۱۱ کشور عضو اتحادیه اروپا را پوشش می‌دهد) در حدود ۷/۶ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۰۲۴/۷ واحد در پایان مهرماه به ۴,۳۳۱/۹ واحد در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ رسید.

نمودار ۱-۱۶: شاخص EURO STOXX 50 در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: Investing.com

۱-۵-۶- صحرای آفریقا

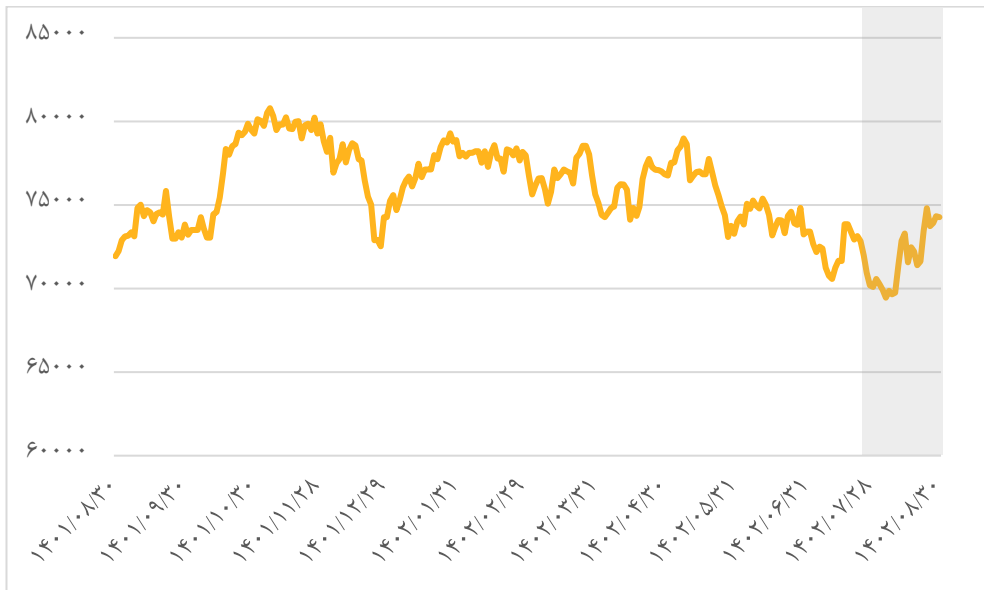
بازار سرمایه در کشورهای قاره آفریقا وابسته به فعالیت‌های معدنی در این منطقه است. بسیاری از شرکت‌های استخراج کننده طلا، نفت و فلزات اساسی در بورس‌های کشورهای این منطقه پذیرش شده‌اند و با افت (رشد) قیمت کالاهای مذکور، درآمد آن‌ها کاهش (افزایش) می‌یابد. آفریقای جنوبی تقریباً ده درصد از طلای جهان را عرضه می‌کند و بزرگترین صادرکننده مواد خام در جهان است. شاخص سهام آفریقای جنوبی (ALSH)^۲ در آبان ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۵/۸ واحد درصد افزایش یافت و از ۷۰,۱۹۸ واحد در پایان مهرماه به ۷۴,۲۷۱ واحد در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ رسید.

^۱. EURO STOXX 50

^۲. FTSE/JSE All Share Index

نمودار ۱- ۱۷: شاخص سهام آفریقای جنوبی (ALSH) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: WSJ.com

جدول ۱- ۵: رشد شاخص سهام در آبان ۱۴۰۲

تغییرات قیمت (درصد)			شاخص				منطقه
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۱ آبان ۱۴۰۱	۳۱ مرداد ۱۴۰۲	۳۱ مهر ۱۴۰۲	۳۱ آبان ۱۴۰۲	
۱۴/۹	۳/۴	۷/۴	۳,۹۴۹/۹	۴,۳۸۷/۶	۴,۲۲۴/۲	۴,۵۳۸/۲	S&P500 ایالات متحده
۲۸/۸	۵/۱	۹/۴	۱۱,۰۲۴/۵	۱۳,۵۰۵/۹	۱۲,۹۸۳/۸	۱۴,۲۰۰	NASDAQ Composite آمریکا
۱۹/۳	-۲/۱	۶/۲	۳,۳۳۹/۳	۴,۰۶۸/۵	۳,۷۵۱/۶	۳,۹۸۵	DFM ¹ خاورمیانه و شمال آفریقا
-۱۳/۷	-۲/۲	۵/۲	۱۱,۸۵۳/۱	۱۰,۴۵۴/۸	۹,۷۱۷/۷	۱۰,۲۲۶/۴	QSI ² شمال آفریقا
۱/۸	-۲/۲	۶	۱۰,۹۳۰/۵	۱۱,۳۷۷/۶	۱۰,۴۹۶/۲	۱۱,۱۲۹/۱	Tadawul All Share ³ آسیای شرقی و جنوبی
۱۹/۴	۴/۷	۶/۷	۲۷,۹۴۴/۸	۳۱,۸۵۶/۷	۳۱,۲۵۹/۴	۳۳,۳۵۴/۱	Nikkei 225 روسیه
-۰/۶	-۱/۷	۲/۸	۳,۰۸۵	۳,۱۲۰/۳	۲,۹۸۳/۱	۳,۰۶۷/۹	Shanghai Composite اروپا
۴۸/۶	۱/۷	-۱/۶	۲,۱۶۶/۳	۳,۱۶۴/۳	۳,۲۶۹/۳	۳,۲۱۸/۵	Moex Russia صحرای آفریقا
۱۰/۸	۱/۷	۷/۶	۳,۹۰۹/۳	۴,۲۶۰/۴	۴,۰۲۴/۷	۴,۳۳۱/۹	Euro Stoxx 50
۳/۲	۱/۴	۵/۸	۷۱,۹۳۸	۷۳,۲۷۷/۹	۷۰,۱۹۸	۷۴,۲۷۰/۷	Alsh ⁴

۱. شاخص بورس دبی

۲. شاخص بورس قطر

۳. شاخص بورس عربستان سعودی

۴. شاخص سهام آفریقای جنوبی

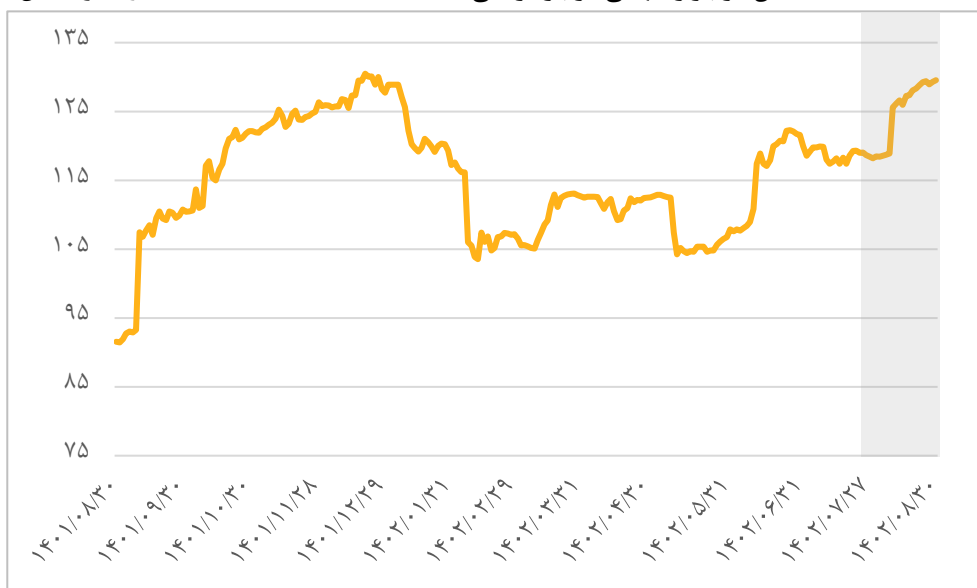

۱-۶- فلزات اساسی

۱-۶-۱- سنگ آهن

چین بزرگترین تولیدکننده فولاد و بزرگترین خریدار سنگ آهن در جهان است. تقریباً ۷۰ درصد از محموله‌های دریایی سنگ آهن را این کشور خریداری می‌کند.^۱ قیمت سنگ آهن در پایان آبان ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۹/۲ واحد درصد افزایش یافت و قیمت این فلز که در انتهای مهرماه برابر با ۱۱۸/۷ دلار در هر تن بود در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ به ۱۲۹/۶ دلار رسید.

نمودار ۱-۱۸: قیمت سنگ آهن در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار/متریک تن خشک)

منبع: tgju.org & tradingeconomics

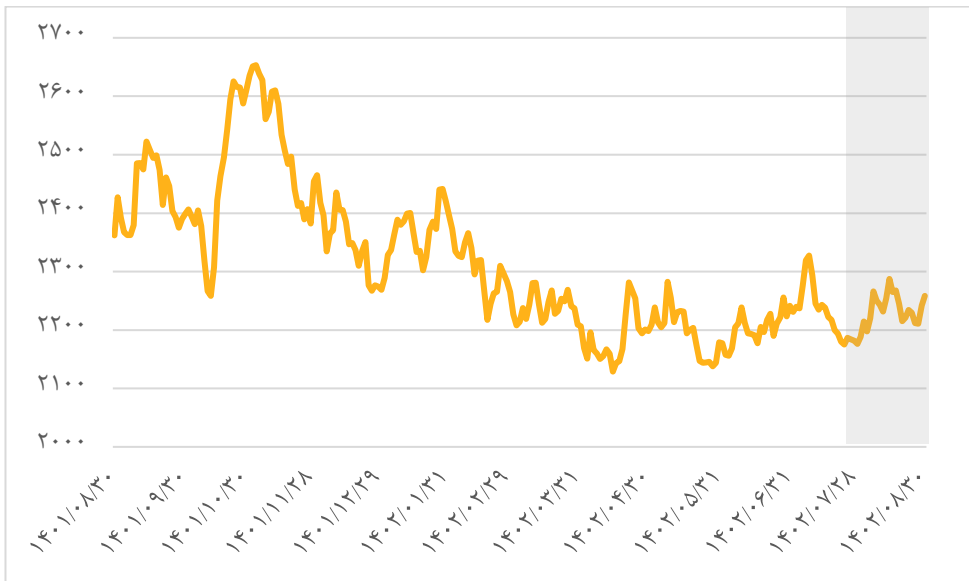
۱-۶-۲- آلومینیوم

قیمت آلومینیوم در آبان ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۳/۵ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۱۸۱/۵ دلار در هر تن در پایان مهرماه به ۲,۲۵۸/۷ دلار در پایان آبان ماه رسید. همچنین قیمت این فلز در سه ماهه گذشته در حدود ۳/۷ واحد درصد افزایش و در یک سال گذشته در حدود ۴/۴ درصد کاهش را نشان داده است.

^۱. [Column: Iron ore's short-term outlook at odds with longer optimism | Reuters](#)

نمودار ۱- ۱۹: قیمت آلومینیوم در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار/تن)

منبع: markets.businessinsider.com

۱-۶-۳- مس

مس در صنایع مختلف از جمله ساخت و ساز ساختمان (سیم کشی و لوله کشی)، تولید و انتقال برق و تولید محصولات الکترونیکی مورد استفاده قرار می‌گیرد. قیمت مس که در زمستان سال ۱۴۰۰ به بیش از ۱۰,۰۰۰ دلار در هر تن رسیده بود، در سال ۱۴۰۱ در حدود ۱۵ درصد کاهش یافت. قیمت مس در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۵/۶ درصد افزایش یافت و از ۷,۸۷۹/۶ دلار در پایان مهرماه به ۸,۳۲۳/۵ دلار در پایان آبان‌ماه رسید. همچنین قیمت این فلز در سه ماهه گذشته در حدود ۰/۱ درصد کاهش و در یک سال گذشته در حدود ۵/۴ درصد افزایش را نشان داده‌است.

نمودار ۱- ۲۰: قیمت مس در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار/تن)

منبع: markets.businessinsider.com

جدول ۱-۶: تغییرات قیمت فلزات اساسی در آبان ۱۴۰۲

تغییرات قیمت (درصد)							
در یک سال گذشته	در سه ماه گذشته	در یک ماه گذشته	۳۱ آبان ۱۴۰۱	۳۱ مرداد ۱۴۰۲	۳۱ مهر ۱۴۰۲	۳۱ آبان ۱۴۰۲	
۴۱/۵	۲۱/۳	۹/۲	۹۱/۵	۱۰۶/۸	۱۱۸/۷	۱۲۹/۶	سنگ آهن (دلار/متریک تن خشک)
-۴/۴	۳/۷	۳/۵	۲,۳۶۱/۸	۲,۱۷۸/۷	۲,۱۸۱/۵	۲,۲۵۸/۷	آلومینیوم (دلار/تن)
۵/۴	-۰/۱	۵/۶	۷,۹۰۰/۴	۸,۳۳۰/۶	۷,۸۷۹/۶	۸,۳۲۳/۵	مس (دلار/تن)

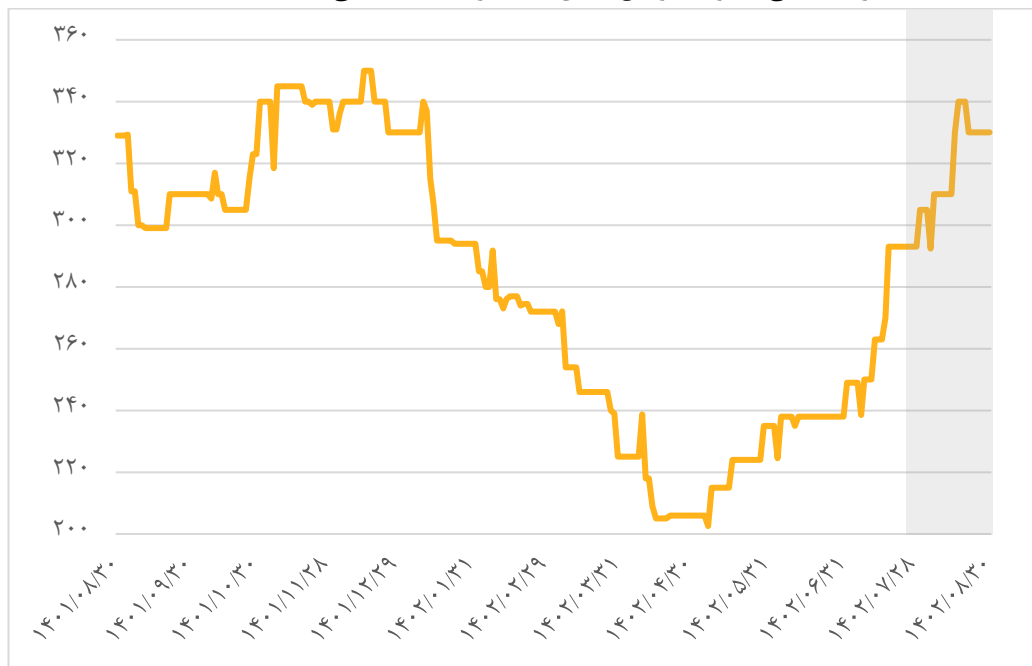
۷-۱- محصولات پتروشیمی

۱-۷-۱- متانول

متانول به عنوان یکی از محصولات استراتژیک در تولید بسیاری از محصولات نهایی مانند حلال‌ها، رنگ‌ها، پلاستیک‌ها و ضدیخ‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. تنوع مشتقات متانول و استفاده آن در صنایع مختلف، این محصول را به عنوان یک کالای استراتژیک مطرح ساخته‌است. ایران، چین، روسیه و عربستان سعودی، بزرگترین تولیدکنندگان متانول در جهان هستند. زغال سنگ و گاز طبیعی از مهم‌ترین منابع تولید متانول است. در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ قیمت قرارداد آتی متانول در بورس شیکاگو (M2Tc1) نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۱۲/۶ درصد افزایش یافت و از ۲۹۳ دلار در پایان مهرماه به ۳۳۰ دلار در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید. همچنین قیمت قرارداد آتی متانول در سه ماهه گذشته در حدود ۴۰ درصد و در یک سال گذشته در حدود ۰/۳ درصد افزایش را نشان داده‌است.

نمودار ۱-۲۱: قیمت قرارداد آتی متانول^۱ (بورس کالای شیکاگو) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار)

منبع: Investing.com

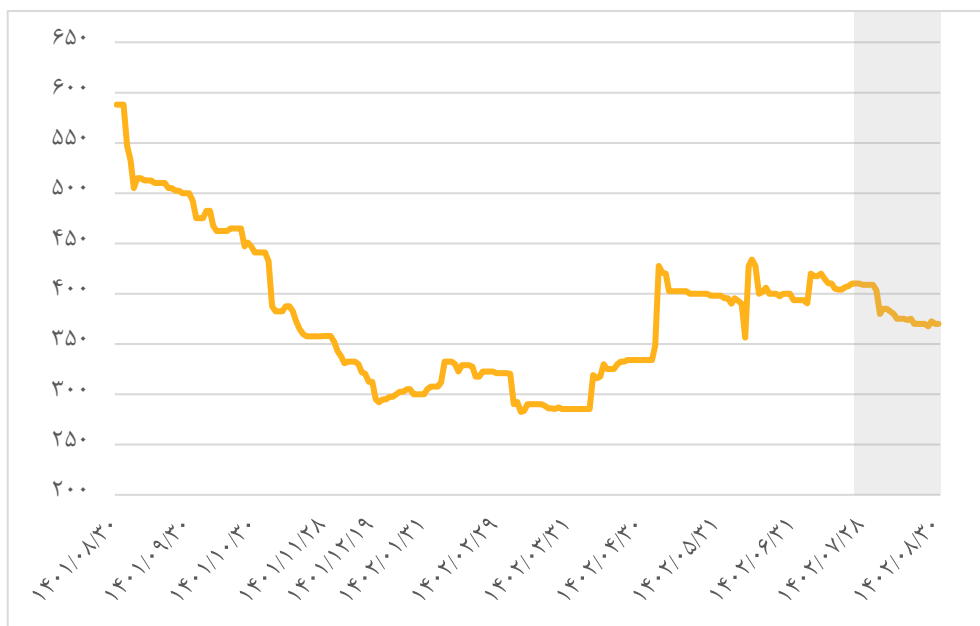
۱-۷-۲-اوره

اوره یکی از شناخته شده ترین محصولات شیمیایی تولیدشده در مجتمع های پتروشیمی است که به دلیل وجود نیتروژن در آن، خود را به عنوان پر مصرف ترین کود شیمیایی جهان معرفی کرده است. ایران به دلیل داشتن ذخایر گاز طبیعی یکی از تولیدکنندگان بزرگ اوره در جهان است. تغییرات قیمت اوره می تواند هزینه تولید محصولات کشاورزی را تحت تأثیر قرار دهد. قیمت قرارداد آتی اوره در بورس شیکاگو (UMEc1) در آبان ماه ۱۴۰۲ در حدود ۹/۵ درصد کاهش یافت و از ۴۰۹ دلار در پایان مهرماه به ۳۷۰ دلار در پایان آبان ماه رسید. همچنین قیمت قرارداد آتی اوره در سه ماهه گذشته در حدود ۷ درصد و در یک سال گذشته در حدود ۳۷/۱ درصد کاهش را نشان داده است.

^۱. METHANOL T2 FOB RDAM ICIS FUTURES (M2Tc1)

نمودار ۱- ۲۲: قیمت قرارداد آتی اوره^۱ (بورس کالای شیکاگو) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (دلار)

منبع: Investing.com

^۱. Urea Granular FOB Middle East FUTURES (UMEc1)

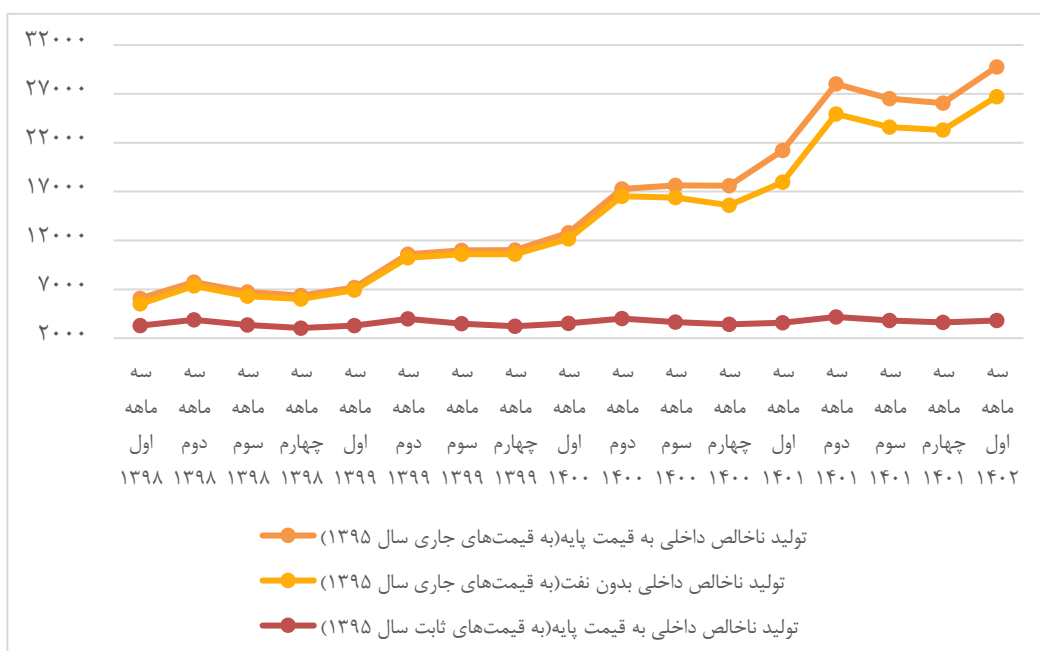
۲- تحولات اقتصادی ایران

۲-۱- حساب‌های ملی

۲-۱-۱- تولید ناخالص ملی

در میان شاخص‌های اقتصاد کلان، تولید ناخالص داخلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا به‌عنوان مهم‌ترین شاخص عملکرد اقتصادی در تجزیه و تحلیل‌ها و ارزیابی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی می‌نامند. بانک مرکزی در آخرین گزارش خود نماگرهای اقتصادی برای سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ را منتشر کرد. به گزارش بانک مرکزی، تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری (سال پایه ۱۳۹۵) در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۹,۷۶۲ هزار میلیارد ریال بود. ارزش تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ برابر با ۳,۷۲۱ هزار میلیارد ریال افزایش داشت. تولید ناخالص داخلی بدون نفت هم در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۶,۷۲۳ هزار میلیارد ریال بود. تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ در حدود ۵/۷ درصد نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ افزایش داشت و از ۳,۵۹۷ در سه ماهه چهارم ۱۴۰۱ به ۳,۸۰۲ هزار میلیارد ریال در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ رسید. رشد تولید ناخالص داخلی با نفت به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه اول سال ۱۴۰۱ در حدود ۶/۲ درصد گزارش شده‌است و رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵ برابر ۵/۲ درصد گزارش شده‌است.

نمودار ۲-۱: تولید ناخالص داخلی (هزار میلیارد ریال)

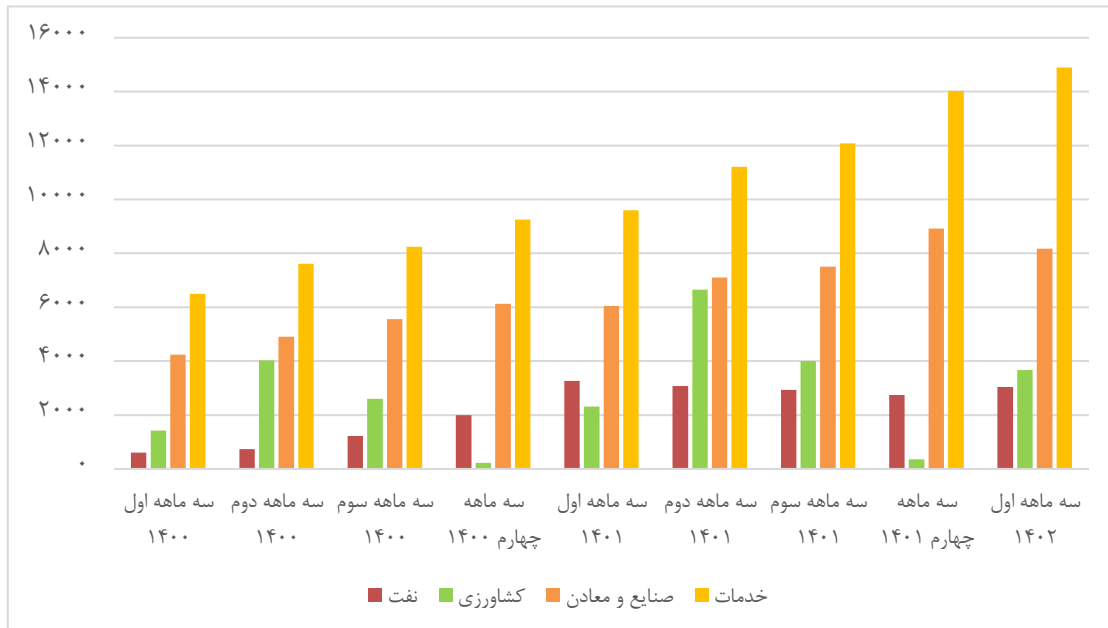
منبع: بانک مرکزی

۲-۱-۲- ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی

ارزش افزوده در بخش خدمات در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به قیمت‌های جاری برابر ۱۴,۸۸۹ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش صنایع و معادن برابر ۸,۱۷۰ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش کشاورزی و نفت در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به ترتیب برابر ۳,۶۶۴ و ۳,۰۳۸ هزار میلیارد ریال بود.

نمودار ۲-۲: ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی به قیمت‌های جاری (هزار میلیارد ریال)

منبع: بانک مرکزی ایران

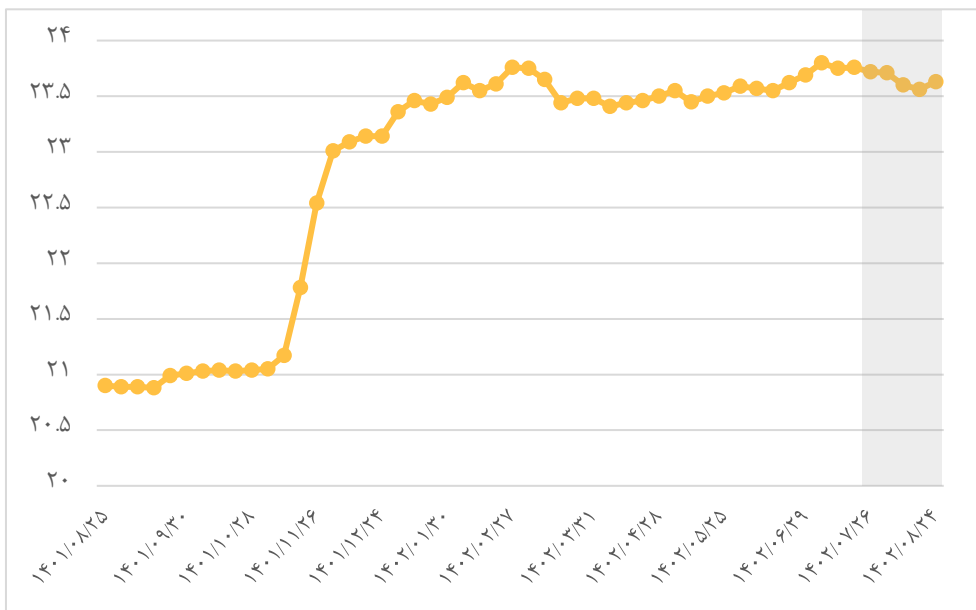
۲-۲-۲- بازار پول

۱-۲-۲- نرخ سود بین بانکی

نرخ سود بین بانکی نرخ است که در بازار بین بانکی تعیین می‌شود و بیان‌کننده قیمت ذخایر بانکی است که توان جهت‌دهی به نرخ‌های سود در سایر بازارها را دارد. افزایش نرخ سود بین بانکی می‌تواند هزینه خلق پول برای بانک‌ها را افزایش دهد. نرخ سود بین بانکی در پایان آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان مهرماه سال ۱۴۰۲ رشد کاهشی ۰/۴ واحد درصدی داشت و از ۲۳/۷۲ درصد در پایان مهرماه به ۲۳/۶۳ درصد در پایان آبان‌ماه رسید. این نرخ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل (آبان‌ماه سال ۱۴۰۱) برابر با ۱۳/۱ واحد درصد رشد داشت.

نمودار ۲-۳: نرخ بازار بین بانکی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (درصد)

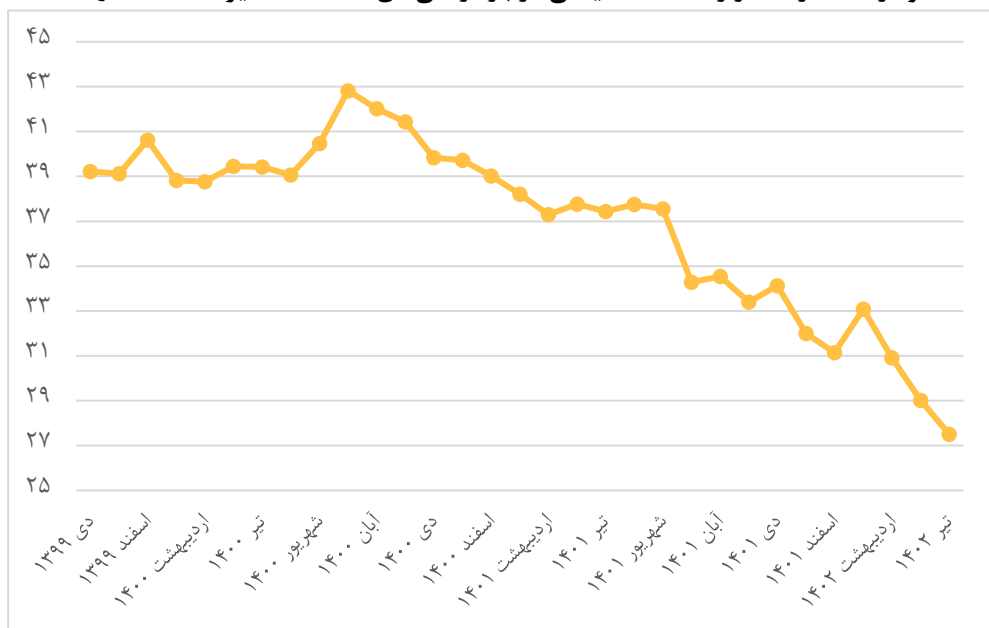
منبع: بانک مرکزی ایران

۲-۲-۲- تحولات پایه پولی و نقدینگی

نقدینگی

براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، حجم نقدینگی در پایان تیرماه سال ۱۴۰۲ به رقم ۶۶,۹۴۰/۵ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۱ معادل ۵/۶ درصد رشد را نشان می دهد. همچنین نرخ رشد دوازده ماهه نقدینگی از ۳۷/۴ درصد در پایان تیرماه ۱۴۰۱ طی یک روند نزولی به ۲۷/۵ درصد در پایان تیرماه ۱۴۰۲ کاهش یافته است.

نمودار ۲-۴: رشد دوازده ماهه نقدینگی در بازه زمانی دی ماه ۱۳۹۹ تا تیرماه ۱۴۰۲ (درصد)

منبع: بانک مرکزی

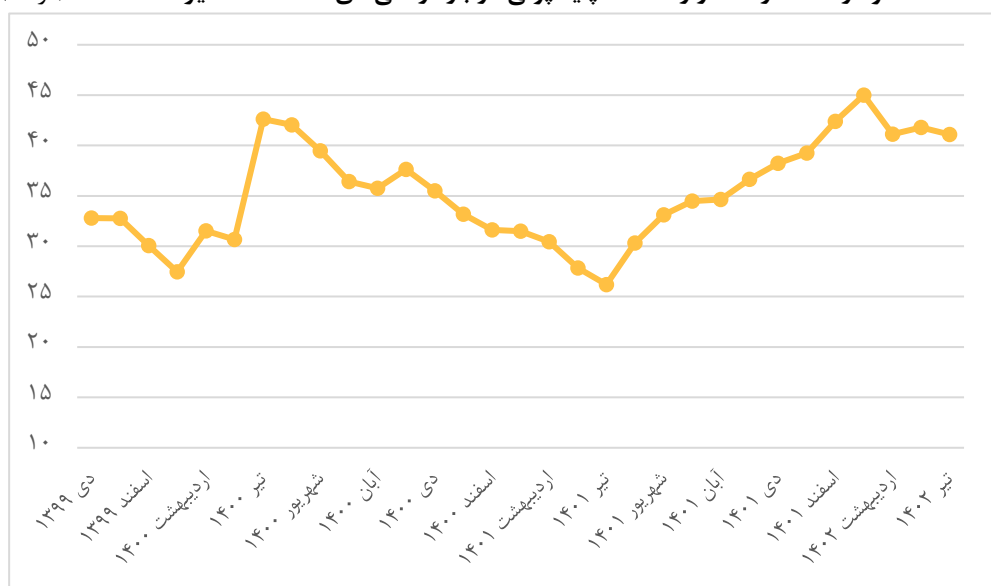
کاهش قابل ملاحظه رشد نقدینگی در سال ۱۴۰۱ و رسیدن آن به ارقام زیر ۳۰ درصد در پایان تیرماه سال جاری حاکی از تحقق برنامه پولی تنظیم شده و توفیق بانک مرکزی در اجرای سیاست کنترل مقداری رشد ترازنامه بانکها در دوره اخیر است.

پایه پولی

براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، پایه پولی در پایان تیرماه سال ۱۴۰۲ رقم ۹,۲۱۳/۸ هزار میلیارد ریال را به ثبت رساند. براین اساس پایه پولی در پایان تیرماه سال جاری رشدی معادل ۷/۱ درصد را نسبت به پایان سال ۱۴۰۱ تجربه کرد. در چهارماهه ابتدایی سال جاری، خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی سهمی معادل ۱۳ واحد درصد در رشد پایه پولی داشته است. عامل اصلی افزایش سهم خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی در رشد پایه پولی، کاهش سپرده‌های دولت نزد بانک مرکزی بوده است که نشان می‌دهد پرداخت‌های دولت در چهار ماهه ابتدایی سال با اتکا به منابع سپرده‌ای خود صورت گرفته است. در عین حال دولت طی این مدت از تنخواه گردان خزانه استفاده نکرده است.

دیگر عامل رشد پایه پولی در پایان تیرماه سال ۱۴۰۲، مطالبات بانک مرکزی از بانکها متأثر از افزایش اضافه برداشت بانکها از منابع بانک مرکزی بوده است که نسبت به پایان سال قبل، سهمی معادل ۶/۲ واحد درصد در رشد پایه پولی داشته است؛ بخشی از این افزایش ناشی از سیاست‌های تنظیمی بانک مرکزی پس از افزایش سپرده قانونی بانکهای تخطی‌کننده از سیاست کنترل مقداری ترازنامه تعیین شده توسط بانک مرکزی است. همچنین خالص سایر اقلام بانک مرکزی سهمی معادل ۳/۴ واحد درصد در رشد پایه پولی در چهارماهه منتهی به پایان تیرماه سال ۱۴۰۲ داشته است که عمدتاً متأثر از افزایش مانده اوراق بهادار ناشی از عملیات سیاست پولی بانک مرکزی و افزایش حجم ریپو(عملیات بازار باز) بوده است. این امر حکایت از سیاست پولی فعال بانک مرکزی در تأمین نقدینگی مورد نیاز بانکها و مؤسسات اعتباری دارد.

نمودار ۲-۵: رشد دوازده ماهه پایه پولی در بازه زمانی دی‌ماه ۱۳۹۹ تا تیرماه ۱۴۰۲ (درصد)

منبع: بانک مرکزی ایران

در مقابل، خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در چهارماهه ابتدایی سال جاری سهم کاهنده در رشد پایه پولی داشته به گونه‌ای که در پایان تیرماه سال جاری از سهمی معادل ۱۵/۵- واحد درصد در رشد پایه پولی دوره یادشده (۷/۱ درصد) برخوردار بوده‌است. کاهش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در سال ۱۴۰۲ عمدتاً ناشی از فروش ارزهای خریداری‌شده از دولت در اواخر سال گذشته و مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی با فراهم کردن زمینه فروش بخشی از ارزهای غیرقابل دسترس خریداری شده در سال‌های قبل بوده‌است که معادل ریالی آن پیش از این به دولت پرداخت شده و درحال حاضر با مهیا شدن امکان دسترسی به این منابع، بانک مرکزی توانسته‌است علاوه بر تأمین نیازهای ارزی کشور از این طریق نیز اقدام به کنترل مطلوب رشد پایه پولی نماید. رشد پایه پولی در دوازده ماهه منتهی به پایان تیرماه ۱۴۰۲ در ادامه روند نزولی خود از ابتدای سال جاری از ۴۵ درصد در فروردین‌ماه به ۴۱/۱ درصد در تیرماه کاهش یافت.

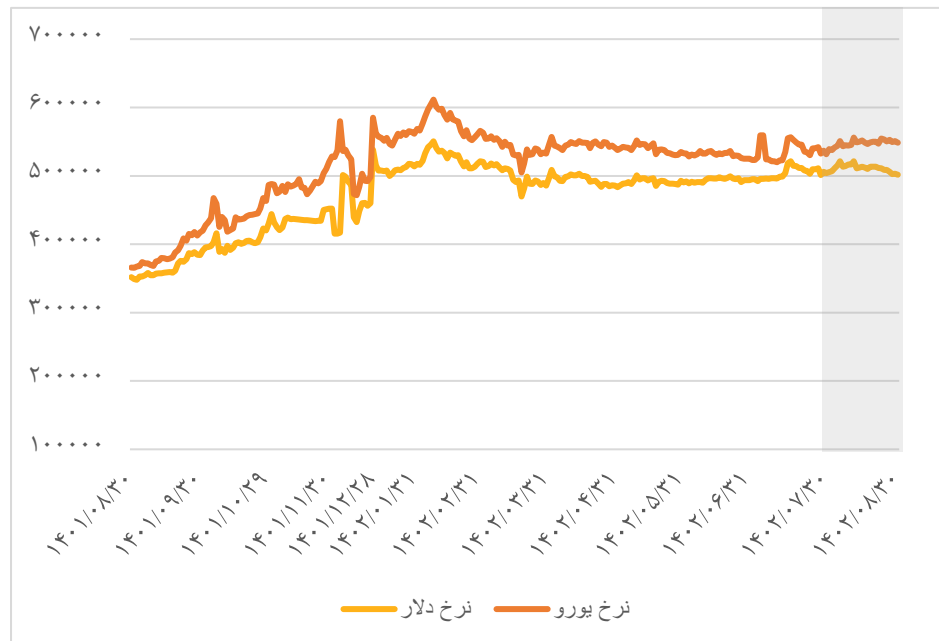
همچنین براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، ضریب فزاینده نقدینگی نیز در پایان تیرماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان سال ۱۴۰۱، معادل ۱/۴ درصد کاهش یافت و به رقم ۷/۲۶۵ رسید.

۲-۳- بازار ارز و سکه

بازار ارز

در بازار آزاد نرخ دلار در آبان‌ماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۵ واحد درصد کاهش یافت و این نرخ در پایان این‌ماه به ۵۰۱,۵۰۰ ریال رسید. همچنین در بازار آزاد نرخ یورو در مقایسه با ماه قبل رشد افزایشی در حدود ۳/۲ درصدی را نشان داد و به ۵۴۸,۵۹۰ ریال رسید.

نمودار ۲-۶: روند نرخ ارز در بازار آزاد در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (ریال)

منبع: tgju.org

بازار سکه

در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ قیمت سکه بهار آزادی نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۴ واحد درصد کاهش یافت و از ۲۵۵,۰۰۰ هزار ریال در پایان مهرماه به ۲۵۳,۹۹۰ هزار ریال در پایان آبان‌ماه رسید.

نمودار ۲-۷: قیمت سکه بهار آزادی در بازه زمانی ۱۴۰۱/۸/۳۰ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰ (ریال)

منبع: tgju.org

۲-۴- بازار سرمایه

آمار کل معاملات

ارزش کل معاملات در بورس اوراق بهادار تهران در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل معادل با ۷/۷ واحد درصد افزایش یافت و برابر با ۱,۳۹۳,۷۳۵ میلیارد ریال بود. حجم کل معاملات در این ماه نسبت به ماه قبل برابر با ۱۰/۳ واحد درصد کاهش یافت و برابر با ۱۶۸,۵۰۰ میلیون سهم بود. ارزش کل معاملات در هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نسبت به هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۱ برابر با ۹۳/۸ واحد درصد رشد داشت.

جدول ۲- ۱: آمار کل معاملات بورس اوراق بهادار تهران

تغییر (درصد)	هشت ماهه		ماهانه		شرح	
	ماهانه	هشت ماهه	مهر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲		
	هشت ماهه	۱۴۰۱	۱۴۰۲	مهر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	ارزش کل معاملات (میلیارد ریال)
۹۳/۸	۷/۷	۷,۸۸۷,۲۵۲	۱۵,۲۸۴,۱۳۹	۱,۲۹۳,۸۸۵	۱,۳۹۳,۷۳۵	
۵۰/۷	-۱۰/۳	۱,۳۱۹,۸۶۱	۱,۹۸۹,۳۱۸	۱۸۷,۷۹۰	۱۶۸,۵۰۰	حجم کل معاملات (میلیون سهم)
۴۸/۵	۷/۸	۶۹,۱۵۱,۸۱۰	۱۰۲,۶۶۵,۹۳۶	۷,۱۷۵,۳۶۷	۷,۷۳۶,۹۹۸	دفعات معامله

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

آمار معاملات به تفکیک بازارها

ارزش کل معاملات در بازار اول و دوم سهام در آبان ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل برابر با ۶/۴ واحد درصد افزایش یافت. در این ماه ارزش کل معاملات در بازار اول سهام نسبت به ماه قبل برابر با ۰/۵۴ واحد درصد افزایش داشت و برابر ۴۱۸,۷۳۳ میلیارد ریال بود. ارزش کل معاملات در بازار دوم سهام نیز در این ماه نسبت به ماه قبل معادل با ۱۷/۱ واحد درصد افزایش داشت و برابر با ۲۷۰,۱۴۷ میلیارد ریال بود. ارزش معاملات در بازار بدهی در این ماه نسبت به ماه قبل معادل با ۷۹ واحد درصد افزایش داشت و از ۸۳,۳۱۷ میلیارد ریال در مهرماه ۱۴۰۲ به ۱۴۸,۸۵۶ میلیارد ریال در آبان ماه رسید. ارزش معاملات در بازار مشتقه و در آبان ماه برابر با ۱۰/۸ واحد درصد افزایش یافت و در پایان آبان ماه به ۲۰,۳۳۷ میلیارد ریال رسید. ارزش معاملات در صندوق‌های سرمایه‌گذاری در آبان ماه ۱۴۰۲ برابر با ۱/۷ واحد درصد کاهش داشت و از ۵۴۴,۹۶۱ در پایان مهرماه به ۵۳۵,۶۶۲ میلیارد ریال رسید.

جدول ۲-۲: ارزش کل معاملات بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک بازارها (میلیارد ریال)

شرح	ماهانه		هشت ماهه		تغییر (درصد)	
	آبان ۱۴۰۲	مهر ۱۴۰۲	۱۴۰۲	۱۴۰۱	ماهانه	هشت ماهه
بازار سهام- اول و دوم	۶۸۸,۱۷۹	۶۴۷,۲۵۹	۹,۵۳۰,۶۲۶	۴,۹۰۴,۸۴۲	۶/۴	۹۴/۳
بازار بدهی	۱۴۸,۸۵۶	۸۳,۳۱۷	۸۱۷,۵۲۳	۵۳۰,۱۳۱	۷۸/۷	۵۴/۲
بازار مشتقه	۲۰,۳۳۷	۱۸,۳۴۷	۱۷۲,۳۳۵	۲۰,۱۴۷	۱۰/۸	۷۵۵/۴
صندوق های سرمایه گذاری	۵۳۵,۶۶۲	۵۴۴,۹۶۱	۴,۷۶۳,۶۵۴	۲,۴۳۲,۱۳۱	-۱/۷	۹۵/۹

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

شاخص های بازار سرمایه

شاخص کل (ارزش-وزنی) بورس اوراق بهادار تهران در آبان ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل برابر با ۰/۵۹ واحد درصد کاهش یافت و از ۲,۰۳۲,۲۱۲ واحد در پایان مهرماه به ۲,۰۲۰,۱۵۴ واحد در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل هم وزن در این بازه ۱/۹۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۶۹۰,۱۴۸ واحد در پایان مهرماه به ۷۰۳,۵۴۴ واحد در آبان ماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل فرابورس ایران در این ماه ۰/۱۲ واحد درصد کاهش یافت و از ۲۵,۰۳۱ واحد در پایان مهرماه به ۲۵,۰۰۰ واحد در پایان آبان ماه ۱۴۰۲ رسید.

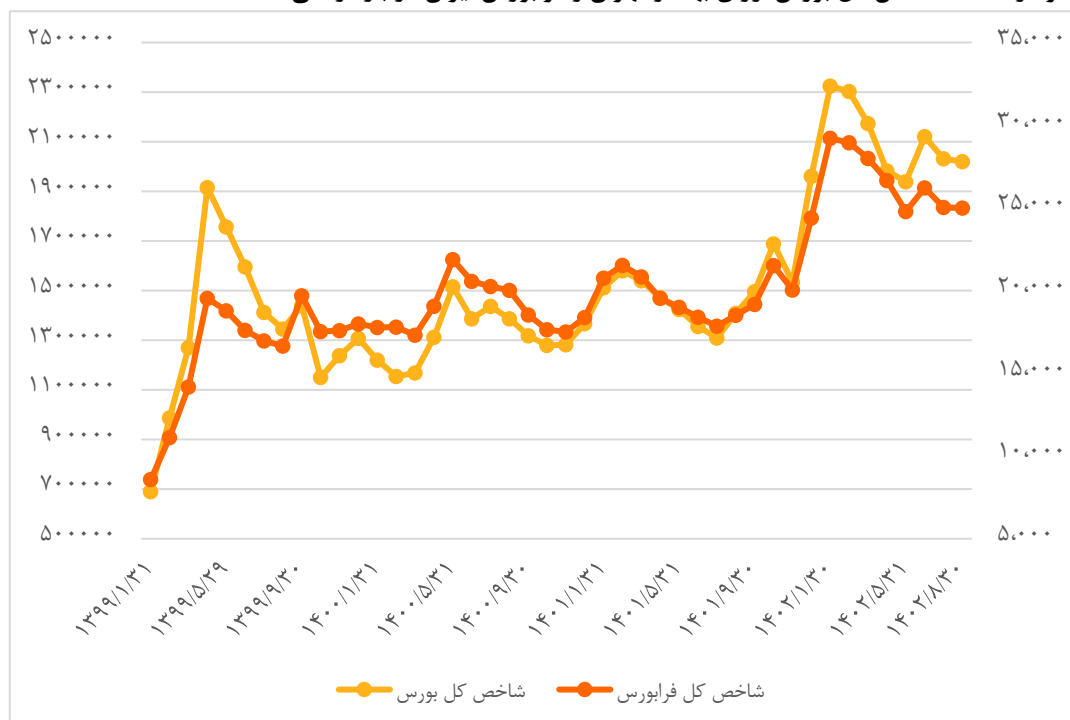
جدول ۲-۳: شاخص های بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

شرح	آبان ۱۴۰۲		مهر ۱۴۰۲		آبان ۱۴۰۱		تغییر (درصد)
	شاخص کل (ارزش-وزنی)	شاخص کل (هم وزن)	شاخص کل	شاخص کل	ماهانه	سالانه	
بورس	۲,۰۲۰,۱۵۴	۷۰۳,۵۴۴	۲,۰۳۲,۲۱۲	۶۹۰,۱۴۸	۱,۴۰۸,۵۹۸	۴۳/۴	-۰/۵۹
فرابورس	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۳۱	۲۵,۰۳۱	۱۸,۵۱۰	۳۵/۱	-۰/۱۲

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران، شرکت فرابورس ایران

نمودار ۲- ۸: شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در بازه زمانی ۱۳۹۹/۱/۳۱ تا ۱۴۰۲/۸/۳۰

منبع: شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۲-۵- تورم و بیکاری

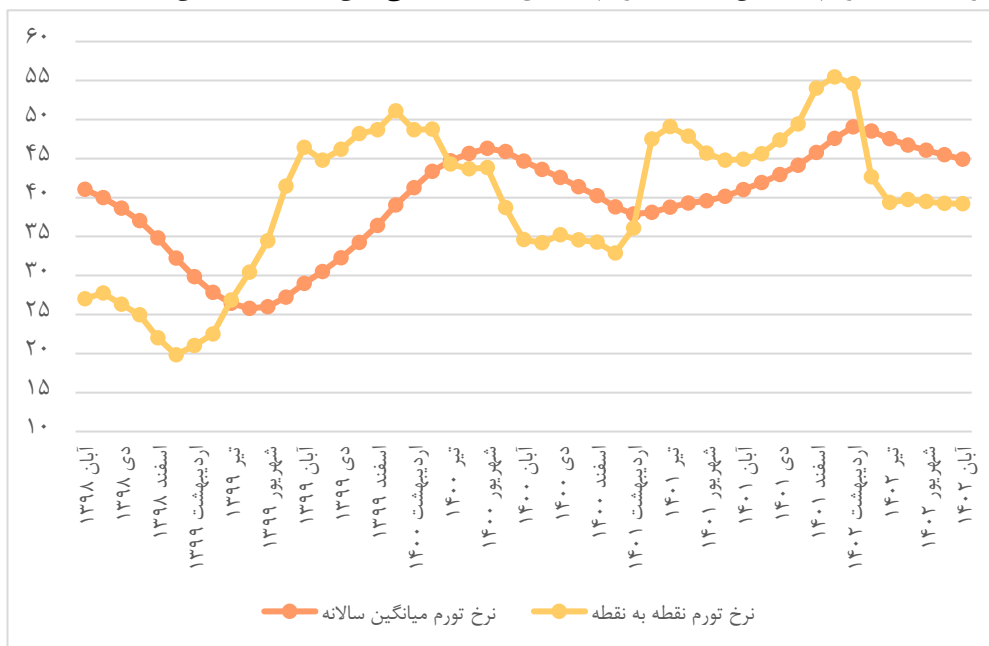
۲-۵-۱- تورم

مرکز آمار در سال ۱۴۰۲ سال پایه برای محاسبات شاخص قیمت مصرف‌کننده را از سال ۱۳۹۵ به سال ۱۴۰۰ تغییر داد. بر اساس داده‌های منتشرشده از سوی این مرکز، نرخ تورم نقطه به نقطه در آبان‌ماه ۱۴۰۲ بدون تغییر نسبت به مهرماه ۱۴۰۲ و برابر با ۳۹/۲ درصد بود. نرخ تورم نقطه به نقطه گروه عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با ۰/۲ واحد درصد افزایش نسبت به ماه قبل به ۳۶/۴ درصد رسید و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" نسبت به ماه قبل ۰/۲ درصد کاهش داشته و برابر با ۴۰/۷ درصد بود.

همچنین براساس داده‌های منتشرشده از سوی مرکز آمار روشن می‌شود که نرخ تورم دوازده ماهه منتهی به آبان‌ماه ۱۴۰۲ برابر با ۴۴/۹ واحد درصد بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل (آبان‌ماه سال ۱۴۰۱) افزایشی ۳/۹ واحد درصدی داشت. همچنین نرخ تورم سالانه آبان‌ماه ۱۴۰۲ نسبت به نرخ تورم سالانه مهرماه ۱۴۰۲ رشد کاهشی ۰/۶ درصدی داشت. نرخ تورم سالانه گروه عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با ۲/۸ درصد کاهش نسبت به نرخ تورم سالانه مهرماه ۱۴۰۲ به ۵۲/۲ درصد رسید و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" با ۰/۴ واحد درصد افزایش نسبت به نرخ تورم سالانه ماه قبل به ۴۱/۳ درصد رسید.

نمودار ۲-۹: تورم میانگین سالانه و تورم نقطه‌ای در بازه زمانی آبان‌ماه ۱۳۹۸ تا آبان‌ماه ۱۴۰۲ (درصد)

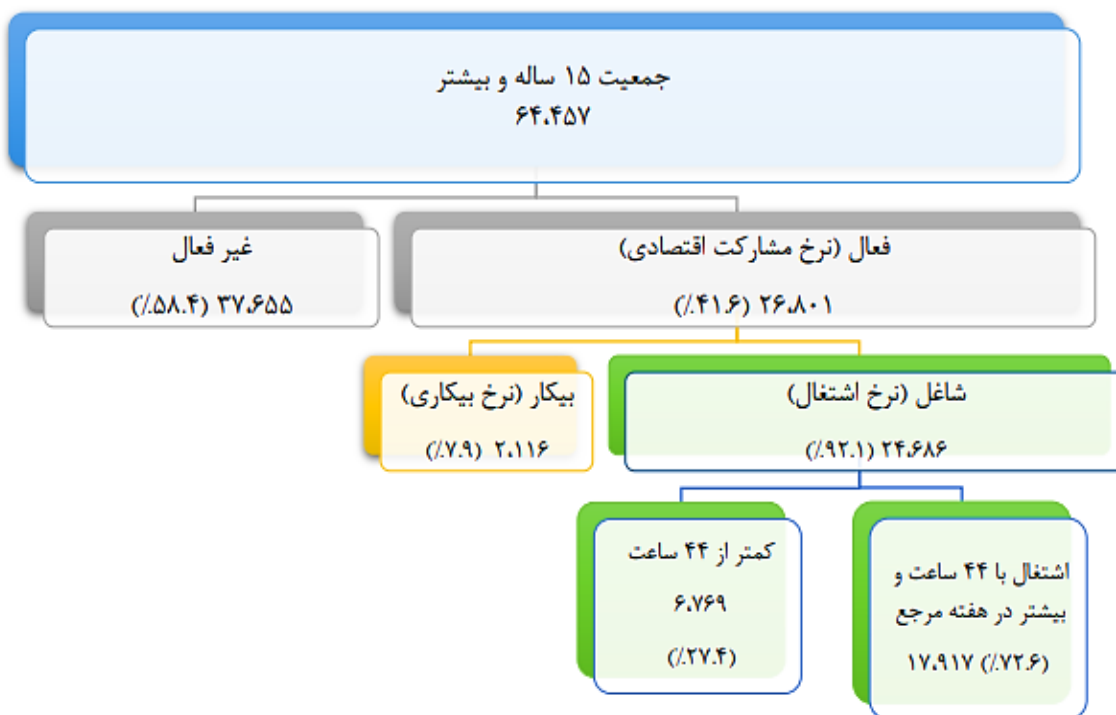

منبع: مرکز آمار ایران

۲-۵-۲- بیکاری

در مهرماه سال ۱۴۰۲، مرکز آمار آخرین گزارش خود در مورد نتایج طرح آمارگیری نیروی کار را منتشر کرد. براساس این گزارش عمده‌ترین شاخص‌های بازار کار در تابستان ۱۴۰۲ به صورت نمودار زیر ارزیابی شده‌است.

نمودار ۲-۱۰: شاخص‌های عمده بازار کار در تابستان سال ۱۴۰۲ (ارقام به هزار نفر)

منبع: مرکز آمار ایران

بررسی نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت) جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر نشان می‌دهد که ۴۱/۶ درصد جمعیت در سن کار (۱۵ ساله و بیش‌تر) از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور حاکی از آن است که این شاخص نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۱) ۰/۶ درصد افزایش داشته‌است.

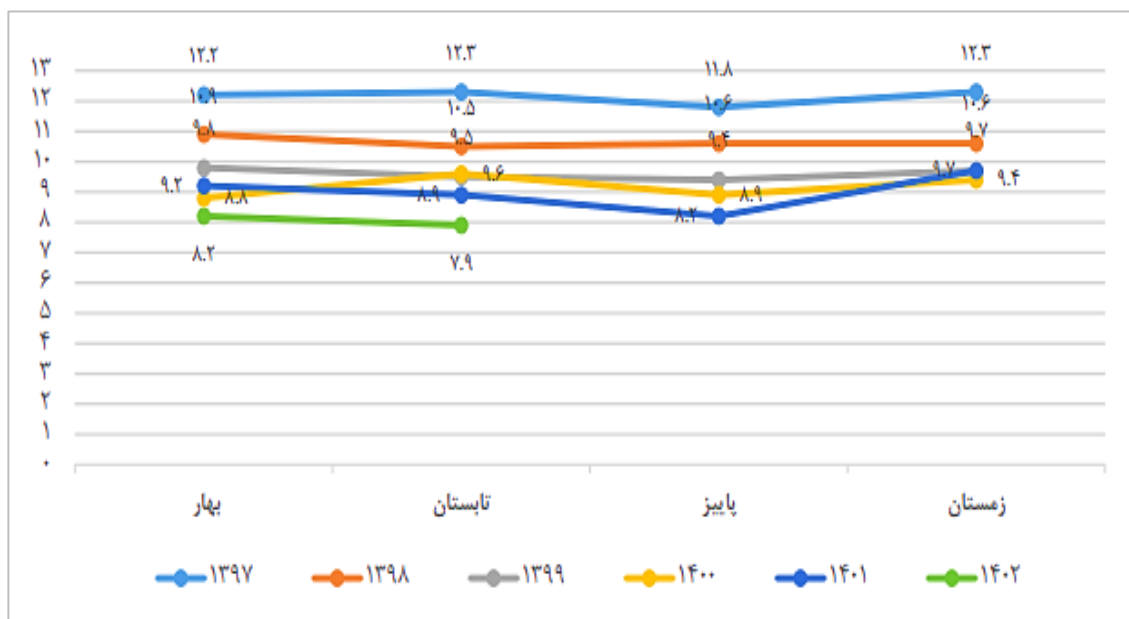
جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در تابستان سال ۱۴۰۲، برابر با ۲۴ میلیون و ۶۸۶ هزار نفر بوده که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۹۰۷ هزار نفر افزایش داشته‌است. همچنین از کل جمعیت شاغلان ۱۵ ساله و بیشتر در تابستان سال ۱۴۰۲ برابر با ۷۲/۶ درصد بیش‌تر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده‌اند و ۲۷/۴ درصد اشتغال کمتر از ۴۴ ساعت در هفته داشته‌اند.

بررسی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی در تابستان سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که بخش خدمات با ۵۰/۵ درصد بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی بخش‌های صنعت با ۳۴ درصد و کشاورزی با ۱۵/۵ درصد قرار دارند. سهم شاغلان بخش کشاورزی در تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۰/۳ درصد کاهش و سهم شاغلان بخش صنعت و بخش خدمات به ترتیب ۰/۲ درصد و ۰/۱ درصد افزایش داشته‌است.

بررسی نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر نشان می‌دهد که ۷/۹ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، بیکار بوده‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۱)، ۱ درصد کاهش یافته‌است.

نمودار زیر شاخص نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر را برای فصول متوالی از فصل بهار ۱۳۹۷ تا فصل تابستان سال ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

نمودار ۲- ۱۱: نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر در کشور در بازه زمانی بهار ۱۳۹۷ تا تابستان ۱۴۰۲ (درصد)

منبع: مرکز آمار ایران

براساس گزارش منتشرشده، در تابستان سال ۱۴۰۲ سهم جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران ۴۲/۸ درصد بوده است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می‌دهد که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱/۹ درصد افزایش داشته است.

در تابستان سال ۱۴۰۲ سهم جمعیت شاغل فارغ التحصیل آموزش عالی از کل شاغلان ۲۶/۸ درصد بوده است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می‌دهد که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰/۳ درصد افزایش یافته است.

۲-۶- تجارت خارجی و مبادلات بین الملل

در هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور (به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید و همچنین بدون صادرات از محل تجارت چمدانی)، بالغ بر ۷۹,۴۹۰ هزار تن و به ارزش ۲۸,۳۴۵ میلیون دلار بوده است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایشی ۲۹/۳۲ درصدی در وزن و کاهش ۰/۹۷ درصدی در ارزش دلاری داشته است. همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با افزایشی ۶/۲۱ درصدی در وزن و ۱۲/۶۱ درصدی در ارزش دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ارقام ۲۰,۹۱۶ هزار تن و ۳۶,۰۰۶ میلیون دلار رسیده است.

جدول ۲-۴: صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی (بدون احتساب نفت و تجارت چمدانی) و واردات طی هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲ و مقایسه با مدت مشابه سال قبل (۱۴۰۱)

فعالیت	هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲		هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۱		درصد تغییرات نسبت به مدت مشابه سال قبل
	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	
صادرات	۷۹,۴۹۰	۲۸,۳۴۵	۶۱,۴۶۸	۲۸,۶۲۴	۲۹/۳۲ -۰/۹۷
واردات	۲۰,۹۱۶	۳۶,۰۰۶	۱۹,۶۹۲	۳۱,۹۷۳	۶/۲۱ ۱۲/۶۱

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

کشورهای عمده مقصد صادرات

طی هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، بیشترین میزان صادرات کشور، به مقصد کشورهای «چین»، با رقمی بالغ بر ۸,۰۳۵ میلیون دلار و سهم ۲۸/۳۵ درصد از کل ارزش صادرات، «عراق» با ۵,۳۵۴ میلیون دلار و سهم ۱۸/۸۹ درصد، «امارات متحده عربی» با ۳,۶۷۱ میلیون دلار و سهم ۱۲/۹۵ درصد، «ترکیه» با ۲,۷۵۰ میلیون دلار و سهم ۹/۷ درصد و کشور «هند» با ۱,۲۸۸ میلیون دلار و سهم ۴/۵۴ درصد از کل ارزش صادرات، صورت گرفته است.

کشورهای عمده طرف معامله واردات

طی هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، کشور «امارات متحده عربی»، با اختصاص رقمی بالغ بر ۱۰,۹۵۸ میلیون دلار و سهمی در حدود ۳۰/۴۳ درصد از کل ارزش واردات، در جایگاه نخست کشورهای طرف معامله قرار گرفته است. همچنین کشورهای «چین» با ۱۰,۴۱۶ میلیون دلار و سهم ۲۸/۹۳ درصد، «ترکیه» با ۳,۷۶۷ میلیون دلار و سهم ۱۰/۴۶ درصد، «آلمان» با ۱,۲۱۳ میلیون دلار و سهم ۳/۳۷ درصد و «هند» با ۱,۱۳۴ میلیون دلار و سهم ۳/۱۵ درصد از کل ارزش واردات، جزو کشورهای عمده طرف معامله واردات بوده اند.

جدول ۲- ۵: مقاصد و مبادی عمده تجارت خارجی هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲ (درصد)

ردیف	مقاصد عمده صادراتی	سهم ارزشی از کل صادرات	ردیف	مبادی عمده وارداتی	سهم ارزشی از کل واردات
۱	چین	۲۸/۳۵	۱	امارات متحده عربی	۳۰/۴۳
۲	عراق	۱۸/۸۹	۲	چین	۲۸/۹۳
۳	امارات متحده عربی	۱۲/۹۵	۳	ترکیه	۱۰/۴۶
۴	ترکیه	۹/۷	۴	آلمان	۳/۳۷
۵	هند	۴/۵۴	۵	هند	۳/۱۵

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

۳- جمع‌بندی

اقتصاد جهان

- در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲، آرام شدن نگرانی در مورد گسترش جنگ اسرائیل و حماس در خاورمیانه و احتمال توقف روند افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا بر قیمت طلا تأثیر گذاشت و باعث شد تا قیمت این فلز گرانبها در محدوده‌ای در نوسان باشد. در مجموع و در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ قیمت اونس طلا در بازارهای جهانی برابر با ۰/۹ واحد درصد افزایش یافت و از ۱,۹۸۸/۵ دلار در پایان مهرماه به ۲,۰۰۶/۶ دلار در پایان آبان‌ماه رسید.
- در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲، عربستان سعودی و روسیه اعلام کردند که کاهش تولید داوطلبانه خود را تا ماه دسامبر سال ۲۰۲۳ میلادی ادامه خواهند داد. سیاست کاهش عرضه نفت توسط دو کشور تولیدکننده بزرگ یعنی روسیه و عربستان تأثیر نگرانی در مورد کاهش تقاضای جهانی در بحبوحه احتمال بالا رفتن نرخ بهره بانک‌های مرکزی را کاهش داده و در جلوگیری از ریزش قیمت‌ها مؤثر واقع شده‌است. از سوی دیگر آرام شدن نگرانی در مورد اختلال در عرضه نفت خاورمیانه به دنبال تنش میان اسرائیل و حماس بر قیمت نفت تأثیر گذاشت. تشدید بحران بازار مسکن در چین و رشد آهسته بخش صنعت در این کشور نیز بر قیمت نفت تأثیر گذاشت. در مجموع قیمت نفت در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان مهرماه کاهش یافت و قیمت برنت، WTI و آپک به ترتیب از ۹۳/۷، ۸۹/۱ و ۹۵/۷ دلار در پایان مهرماه ۱۴۰۲ به ۸۲/۴، ۷۸/۴ و ۸۴/۸ دلار در پایان آبان‌ماه رسید.
- قیمت گاز طبیعی در اتحادیه اروپا و در آبان‌ماه با افزایش ۲۶/۲ واحد درصد نسبت به مهرماه به حدود ۱۴/۶ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا رسید. قیمت گاز طبیعی در ایالات متحده آمریکا (هنری هاب) هم در این ماه با افزایش ۱۳/۲ واحد درصدی نسبت به ماه قبل از ۲/۶۴ دلار در مهرماه به ۲/۹۹ دلار در هر میلیون واحد حرارتی بریتانیا در آبان‌ماه رسید.
- شاخص دلار در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به مهرماه ۱۴۰۲ در حدود ۲/۴ واحد درصد کاهش یافت و از ۱۰۶/۲ واحد در پایان مهرماه به ۱۰۳/۶ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید.
- قیمت بیت‌کوین به عنوان شناخته‌شده‌ترین رمز ارز در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ در حدود ۱۹/۴ واحد درصد افزایش یافت. توقف افزایش نرخ بهره در ایالات متحده آمریکا و احتمال افزایش آن در سال جاری و کاهش شاخص دلار بر قیمت بیت‌کوین در این ماه تأثیر گذاشت. بنابراین قیمت بیت‌کوین که در پایان مهرماه ۱۴۰۲ برابر ۲۹,۹۸۴ دلار بود در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ به ۳۵,۸۱۴ دلار رسید.
- عوامل مختلفی بازارهای سرمایه در جهان را در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ تحت تأثیر قرار داد. آرام شدن نگرانی‌ها در مورد احتمال گسترش درگیری‌ها در خاورمیانه ناشی از جنگ اسرائیل و حماس بر بازارهای سهام در مناطق مختلف جهان تأثیر گذاشت. براساس آخرین داده‌های منتشرشده در ایالات متحده آمریکا شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳/۲ درصد افزایش یافت که کمتر از مقدار ۳/۷ درصدی ماه سپتامبر ۲۰۲۳ میلادی و

انتظارات ۳/۳ درصدی بود. به صورت ماهانه نیز شاخص قیمت مصرف‌کننده در ماه اکتبر نسبت به ماه قبل ثابت ماند که کمتر از پیش‌بینی افزایش ۰/۱ درصدی انتظارات بود. با توجه به بالا بودن نرخ تورم سالانه از نرخ تورم هدف انتظار بر افزایش نرخ بهره وجود داشت. از سوی دیگر نرخ بیکاری در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی نسبت به ماه قبل افزایش یافت. به طوری که این نرخ از ۳/۸ درصد در ماه سپتامبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۳/۹ درصد در ماه اکتبر ۲۰۲۳ رسید. فدرال رزرو (بانک مرکزی آمریکا) در آخرین نشست خود در آبان‌ماه ۱۴۰۲، نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۵/۵ درصد ثابت نگه داشت. در مجموع شاخص S&P500 در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ در حدود ۷/۴ درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۲۲۴ واحد در پایان مهرماه به ۴,۵۳۸ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص مرکب نزدک هم در این بازه در حدود ۹/۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۱۲,۹۸۳/۸ واحد در پایان مهرماه به ۱۴,۲۰۰ واحد در پایان آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ رسید. برطبق آخرین صورت‌جلسه بانک مرکزی اروپا در آبان‌ماه ۱۴۰۲، این بانک نرخ بهره را در سطح ۴/۵ درصد ثابت نگه داشت و ادامه سیاست افزایش نرخ بهره در سال جاری میلادی را به منظور دستیابی به نرخ تورم هدف ۲ درصدی بسته به وضعیت داده‌های اقتصادی محتمل دانست. از سوی دیگر با توجه به کاهش رشد اقتصادی نقطه‌ای سالانه منطقه یورو در سه ماهه سوم ۲۰۲۳ نسبت به سه ماهه دوم ۲۰۲۳ این انتظار وجود دارد که بانک مرکزی اروپا نرخ بهره را در نشست بعدی نیز ثابت نگه دارد. در مجموع در آبان‌ماه ۱۴۰۲ شاخص استاکس (که ۵۰ سهم از ۱۱ کشور عضو اتحادیه اروپا را پوشش می‌دهد) در حدود ۷/۶ واحد درصد نسبت به پایان ماه قبل افزایش یافت و از ۴,۰۲۴/۷ واحد در پایان مهرماه به ۴,۳۳۱/۹ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید. بازارهای سهام ژاپن در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ در بحبوحه محرک‌های رشد اقتصاد چین و توقف افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو آمریکا با نوسانات شاخص‌های سهام مواجه شدند. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، اقتصاد ژاپن در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۳ میلادی (رشد فصلی) به میزان ۰/۵ درصد رشد کرد که کم‌تر از حد انتظار بود. نرخ رشد اقتصادی سالانه ژاپن در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۳ میلادی نیز برابر با ۱/۲ درصد بود. همچنین نرخ تورم هسته (بدون لحاظ قیمت مواد غذایی و انرژی) سالانه در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی برابر با ۲/۹ درصد بود که نسبت به نرخ تورم هسته سالانه در ماه سپتامبر ۲۰۲۳ رشد افزایشی ۰/۱ درصدی داشت. با توجه به اینکه نرخ تورم در این کشور بالاتر از نرخ هدف بانک مرکزی ژاپن است، این احتمال وجود دارد که این بانک سیاست پولی انقباضی را به منظور دستیابی به نرخ تورم هدف اتخاذ نماید. براساس آخرین داده‌های منتشرشده سود اوراق قرضه ۱۰ ساله دولت ژاپن از ۰/۸۷ درصد در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی به ۰/۷۷ درصد در ماه نوامبر ۲۰۲۳ رسید. در مجموع شاخص نیکی از ۳۱,۲۵۹/۴ واحد در انتهای مهرماه سال ۱۴۰۲ به ۳۳,۳۵۴/۱ واحد در پایان آبان‌ماه رسید و در حدود ۶/۷ واحد درصد افزایش یافت. براساس آخرین داده‌های منتشرشده، صادرات چین در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی با کاهش ۶/۴ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل به سطح

۲۷۴/۸۳ میلیارد دلار رسید که بیشتر از کاهش ماه قبل و بدتر از انتظارات بازار (کاهش ۳/۳ درصدی) بود. این ششمین ماه متوالی کاهش صادرات بود که منعکس کننده تضعیف مداوم تقاضای وارداتی از چین به دلیل سیاست‌های انقباضی پولی است. واردات چین در ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی برخلاف انتظارات بازار و روند ماه‌های قبل، ۳ درصد افزایش یافت و به سطح ۲۱۸/۳ میلیارد دلار رسید. رشد مثبت ۳ درصدی واردات برای اولین بار از ماه فوریه سال ۲۰۲۳ حاکی از تحریک تقاضای داخلی در نتیجه سیاست‌های حمایتی پکن بود. بانک مرکزی چین در ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ مطابق با انتظارات بازار هر سه نرخ بهره بین بانکی، یکساله و پنجساله را به ترتیب در سطوح ۲/۵ درصد، ۳/۴۵ درصد و ۴/۲ درصد تثبیت کرد. علی‌رغم تثبیت نرخ‌ها بانک مرکزی چین همچنان به تزریق نقدینگی به اقتصاد چین ادامه می‌دهد. در مجموع و در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ شاخص مرکب شانگهای نسبت به پایان ماه قبل برابر با ۲/۸ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۹۸۳ واحد در پایان مهرماه به ۳,۰۶۸ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید.

- قیمت سنگ‌آهن در پایان آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۹/۲ واحد درصد افزایش یافت و قیمت این فلز که در انتهای مهرماه برابر با ۱۱۸/۷ دلار در هر تن بود در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ به ۱۲۹/۶ دلار رسید. قیمت آلومینیوم در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۳/۵ واحد درصد افزایش یافت و از ۲,۱۸۱/۵ دلار در هر تن در پایان مهرماه به ۲,۲۵۸/۷ دلار در پایان آبان‌ماه رسید. قیمت مس در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۵/۶ درصد افزایش یافت و از ۷,۸۷۹/۶ دلار در پایان مهرماه به ۸,۳۲۳/۵ دلار در پایان آبان‌ماه رسید.

اقتصاد ایران

- بانک مرکزی در آخرین گزارش خود نماگرهای اقتصادی برای سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ را منتشر کرد. به گزارش بانک مرکزی، تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری (سال پایه ۱۳۹۵) در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۹,۷۶۲ هزار میلیارد ریال بود. ارزش تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه برحسب قیمت‌های جاری در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ برابر با ۳,۷۲۱ هزار میلیارد ریال افزایش داشت. تولید ناخالص داخلی بدون نفت هم در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ برابر ۲۶,۷۲۳ هزار میلیارد ریال بود. تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ در حدود ۵/۷ درصد نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ افزایش داشت و از ۳,۵۹۷ در سه ماهه چهارم ۱۴۰۱ به ۳,۸۰۲ هزار میلیارد ریال در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ رسید. رشد تولید ناخالص داخلی با نفت به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه اول سال ۱۴۰۱ در حدود ۶/۲ درصد گزارش شده است و رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵ برابر ۵/۲ درصد گزارش شده است. همچنین به گزارش بانک مرکزی، ارزش افزوده در بخش خدمات در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به قیمت‌های جاری برابر ۱۴,۸۸۹ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش صنایع و معادن برابر ۸,۱۷۰ هزار میلیارد ریال بود. ارزش افزوده در بخش کشاورزی و نفت در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ به ترتیب برابر ۳,۶۶۴ و ۳,۰۳۸ هزار میلیارد ریال بود.
- براساس آخرین اطلاعات منتشرشده از سوی بانک مرکزی، نرخ سود بین‌بانکی در پایان آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به پایان مهرماه سال ۱۴۰۲ رشد کاهشی ۰/۴ واحد درصدی داشت و از ۲۳/۷۲ درصد در پایان مهرماه به ۲۳/۶۳ درصد در پایان آبان‌ماه رسید. این نرخ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل (آبان‌ماه سال ۱۴۰۱) برابر با ۱۳/۱ واحد درصد رشد داشت.
- براساس آخرین گزارش بانک مرکزی، حجم نقدینگی در پایان تیرماه سال ۱۴۰۲ به رقم ۶۶,۹۴۰/۵ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال ۱۴۰۱ معادل ۵/۶ درصد رشد را نشان می‌دهد. همچنین نرخ رشد دوازده ماهه نقدینگی از ۳۷/۴ درصد در پایان تیرماه ۱۴۰۱ طی یک روند نزولی به ۲۷/۵ درصد در پایان تیرماه ۱۴۰۲ کاهش یافته است.
- در بازار آزاد نرخ دلار در آبان‌ماه ۱۴۰۲ نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۵ واحد درصد کاهش یافت و این نرخ در پایان این‌ماه به ۵۰۱,۵۰۰ ریال رسید. همچنین در بازار آزاد نرخ یورو در مقایسه با ماه قبل رشد افزایشی در حدود ۳/۲ درصدی را نشان داد و به ۵۴۸,۵۹۰ ریال رسید.

- در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ قیمت سکه بهار آزادی نسبت به پایان ماه قبل در حدود ۰/۴ واحد درصد کاهش یافت و از ۲۵۵,۰۰۰ هزار ریال در پایان مهرماه به ۲۵۳,۹۹۰ هزار ریال در پایان آبان‌ماه رسید.
- ارزش کل معاملات در بورس اوراق بهادار تهران در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل معادل با ۷/۷ واحد درصد افزایش یافت و برابر با ۱,۳۹۳,۷۳۵ میلیارد ریال بود. حجم کل معاملات در این ماه نسبت به ماه قبل برابر با ۱۰/۳ واحد درصد کاهش یافت و برابر با ۱۶۸,۵۰۰ میلیون سهم بود. ارزش کل معاملات در هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نسبت به هشت ماهه نخست سال ۱۴۰۱ برابر با ۹۳/۸ واحد درصد رشد داشت.
- شاخص کل (ارزش-وزنی) بورس اوراق بهادار تهران در آبان‌ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه قبل برابر با ۰/۵۹ واحد درصد کاهش یافت و از ۲,۰۳۲,۲۱۲ واحد در پایان مهرماه به ۲,۰۲۰,۱۵۴ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل هم‌وزن در این بازه ۱/۹۴ واحد درصد افزایش یافت و از ۶۹۰,۱۴۸ واحد در پایان مهرماه به ۷۰۳,۵۴۴ واحد در آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید. شاخص کل فرابورس ایران در این ماه ۰/۱۲ واحد درصد کاهش یافت و از ۲۵,۰۳۱ واحد در پایان مهرماه به ۲۵,۰۰۰ واحد در پایان آبان‌ماه ۱۴۰۲ رسید.
- مرکز آمار در سال ۱۴۰۲ سال پایه برای محاسبات شاخص قیمت مصرف‌کننده را از سال ۱۳۹۵ به سال ۱۴۰۰ تغییر داد. بر اساس داده‌های منتشرشده از سوی این مرکز، نرخ تورم نقطه به نقطه در آبان‌ماه ۱۴۰۲ بدون تغییر نسبت به مهرماه ۱۴۰۲ و برابر با ۳۹/۲ درصد بود. نرخ تورم نقطه به نقطه گروه عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" با ۰/۲ واحد درصد افزایش نسبت به ماه قبل به ۳۶/۴ درصد رسید و گروه "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" نسبت به ماه قبل ۰/۲ درصد کاهش داشته و برابر با ۴۰/۷ درصد بود. همچنین نرخ تورم دوازده ماهه منتهی به آبان‌ماه ۱۴۰۲ برابر با ۴۴/۹ واحد درصد بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل (آبان‌ماه سال ۱۴۰۱) افزایشی ۳/۹ واحد درصدی داشت.
- در مهرماه سال ۱۴۰۲، مرکز آمار آخرین گزارش خود در مورد نتایج طرح آمارگیری نیروی کار را منتشر کرد. براساس این گزارش در تابستان سال ۱۴۰۲، نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر برابر با ۷/۹ درصد بوده‌است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (تابستان ۱۴۰۱)، ۱ درصد کاهش یافته‌است.
- در هفت ماهه نخست سال ۱۴۰۲، میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور (به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید و همچنین بدون صادرات از محل تجارت چمدانی)، بالغ بر ۷۹,۴۹۰ هزار تن و به ارزش ۲۸,۳۴۵ میلیون دلار بوده‌است که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایشی ۲۹/۳۲ درصدی در وزن و کاهشی ۰/۹۷ درصدی در ارزش دلاری داشته‌است. همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با افزایشی ۶/۲۱ درصدی در وزن و ۱۲/۶۱ درصدی

در ارزش دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ارقام ۲۰،۹۱۶ هزار تن و ۳۶،۰۰۶ میلیون دلار رسیده است.